EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 28.9.2023
COM(2023) 562 final

ANNEX 1

BILAGA

till

Förslag till rådets beslut

om ingående på Europeiska unionens vägnar av det ekonomiska partnerskapsavtalet mellan Republiken Kenya, medlem i Östafrikanska gemenskapen, å ena sidan, och Europeiska unionen, å andra sidan

EKONOMISKT PARTNERSKAPSAVTAL

MELLAN REPUBLIKEN KENYA, MEDLEM I ÖSTAFRIKANSKA GEMENSKAPEN,

Å ENA SIDAN,

OCH EUROPEISKA UNIONEN,

Å ANDRA SIDAN

DE AVTALSSLUTANDE PARTERNA

REPUBLIKEN KENYA

(*EAC-partnerstaten*),

å ena sidan, och

EUROPEISKA UNIONEN

(*EU*),

å andra sidan,

SOM ERINRAR OM sina åtaganden inom ramen för avtalet om Världshandelsorganisationen (*WTO-avtalet*),

SOM BEAKTAR avtalet om upprättandet av gruppen av stater i Afrika, Västindien och Stillahavsområdet (AVS), undertecknat i Georgetown den 6 juni 1975,

SOM BEAKTAR partnerskapsavtalet mellan medlemmarna i gruppen av stater i Afrika, Västindien och Stillahavsområdet, å ena sidan, och Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater, å andra sidan, undertecknat i Cotonou den 23 juni 2000, ändrat för första gången i Luxemburg den 25 juni 2005 och ändrat för andra gången i Ouagadougou den 22 juni 2010 (*Cotonouavtalet*), och dess efterföljande avtal,

SOM BEAKTAR fördraget om upprättandet av Östafrikanska gemenskapen (EAC), undertecknat i Arusha den 30 november 1999, och dess protokoll om upprättandet av Östafrikanska gemenskapens tullunion,

SOM BEAKTAR det ekonomiska partnerskapsavtalet mellan partnerstaterna i Östafrikanska gemenskapen (EAC), å ena sidan, och Europeiska unionen och dess medlemsstater, å andra sidan, där förhandlingarna slutfördes den 16 oktober 2014 (*ekonomiskt partnerskapsavtal mellan EU och EAC*),

SOM UPPREPAR sin önskan om att uppnå större enighet i Afrika och målen i fördraget om upprättandet av Afrikanska ekonomiska gemenskapen,

SOM BEAKTAR fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) och fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget),

SOM BEAKTAR att EAC-partnerstaten/-erna och EU har enats om att deras samarbete inom handel och ekonomi ska syfta till att på ett smidigt och successivt sätt integrera AKS-staterna i världsekonomin, med vederbörlig hänsyn till deras politiska val, utvecklingsnivåer och utvecklingsprioriteringar, och därmed främja deras hållbara utveckling och bidra till att utrota fattigdomen i EAC-partnerstaten/-erna,

SOM BEKRÄFTAR PÅ NYTT att detta avtal ska överensstämma med målen och principerna i Cotonouavtalet, särskilt bestämmelserna i del 3 avdelning II om ekonomiskt samarbete och handelssamarbete och motsvarande bestämmelser i dess efterföljande avtal,

SOM BEKRÄFTAR PÅ NYTT att detta avtal ska tjäna som ett instrument för utveckling och främja varaktig tillväxt, öka produktion och kapacitet på utbudssidan i EAC-partnerstaten/-erna, främja strukturomvandling, diversifiering och konkurrenskraft i deras ekonomier och leda till att handeln utvecklas, att EAC-partnerstaten/-erna lockar till sig investeringar och teknik och att arbetstillfällen skapas i EAC-partnerstaten/-erna,

SOM UPPREPAR behovet av att säkerställa att särskild vikt läggs vid regional integration samt särskild och differentierad behandling av alla EAC-partnerstater, samtidigt som särbehandlingen av de minst utvecklade EAC-partnerstaterna bibehålls,

SOM ÄR INFÖRSTÅDDA MED att det krävs stora investeringar för att höja levnadsstandarden i EAC-partnerstaten/-erna,

SOM UPPREPAR att detta avtal syftar till att genomföra bestämmelserna i det ekonomiska partnerskapsavtalet mellan EU och EAC,

HAR ENATS OM FÖLJANDE.

DEL I

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

ARTIKEL 1

Avtalets tillämpningsområde

Parterna upprättar härmed ett ekonomiskt partnerskapsavtal. Detta avtal omfattar följande:

a) Allmänna bestämmelser

b) Varuhandel

c) Fiske

d) Jordbruk

e) Ekonomiskt samarbete och utvecklingssamarbete

f) Institutionella bestämmelser

g) Undvikande och lösning av tvister

h) Allmänna undantag

i) Allmänna bestämmelser och slutbestämmelser

j) Bilagor, protokoll och gemensamma uttalanden till ovanstående.

ARTIKEL 2

Mål

1. Målen för detta avtal är att

a) bidra till ekonomisk tillväxt och utveckling genom att upprätta ett förstärkt och strategiskt handels- och utvecklingspartnerskap som är i linje med målet om hållbar utveckling,

b) främja regional integration, ekonomiskt samarbete och god förvaltning i EAC-partnerstaten/-erna,

c) verka för att EAC-partnerstaten/-erna gradvis integreras i världsekonomin, i överensstämmelse med deras politiska val och utvecklingsprioriteringar,

d) främja en strukturomvandling av EAC-partnerstatens/-ernas ekonomi(er), och deras diversifiering och konkurrenskraft, genom att stärka deras produktions-, utbuds- och handelskapacitet,

e) förbättra EAC-partnerstatens/-ernas kapacitet när det gäller handelspolitik och handelsrelaterade frågor,

f) upprätta och genomföra ett ändamålsenligt, förutsägbart och transparent regelverk för handel och investeringar i EAC-partnerstaten/-erna, och på så sätt stödja förutsättningarna för ökade investeringar och initiativ inom den privata sektorn, och

g) stärka de befintliga förbindelserna mellan parterna på en grundval av solidaritet och ömsesidigt intresse. Detta avtal ska därför, i enlighet med parternas rättigheter och förpliktelser inom ramen för WTO, stärka handelsförbindelserna och de ekonomiska förbindelserna, stödja en ny handelsdynamik mellan parterna genom en progressiv och asymmetrisk liberalisering av handeln dem emellan samt stärka, bredda och fördjupa samarbetet på alla områden som är relevanta för handel och investeringar.

2. Detta avtal syftar också till att i enlighet med artiklarna 34 och 35 i Cotonouavtalet och motsvarande bestämmelser i dess efterföljande avtal

a) få till stånd ett avtal som är förenligt med artikel XXIV i allmänna tull- och handelsavtalet (*Gatt 1994*),

b) underlätta EAC-partnerstatens/-ernas fortsatta handel på villkor som inte är mindre gynnsamma än dem i Cotonouavtalet eller dess efterföljande avtal,

c) fastställa ramen och räckvidden för potentiella förhandlingar om andra frågor, inklusive handel med tjänster, de handelsrelaterade frågor som kartlagts i Cotonouavtalet eller dess efterföljande avtal och andra områden som är av intresse för båda parter.

ARTIKEL 3

Rendez-vous-klausul

Parterna åtar sig att slutföra förhandlingarna på de områden som anges nedan, inom fem (5) år från detta avtals ikraftträdande:

a) Handel med tjänster.

b) Handelsrelaterade frågor, närmare bestämt

i) konkurrenspolitik,

ii) investeringar och utveckling av den privata sektorn,

iii) handel, miljö och hållbar utveckling,

iv) immateriella rättigheter,

v) transparens vid offentlig upphandling.

c) Andra områden som parterna kan komma överens om.

ARTIKEL 4

Principer

Detta avtal ska baseras på följande principer:

a) Det ska bygga på regelverket enligt Cotonouavtalet och dess efterföljande avtal.

b) Det ska stärka integrationen i EAC-regionen.

c) Det ska säkerställa asymmetri till förmån för EAC-partnerstaten/-erna vid liberalisering av handeln och tillämpning av handelsrelaterade åtgärder och handelspolitiska skyddsinstrument.

d) Det ska möjliggöra för EAC-partnerstaten/-erna att bevara regionala förmåner i förhållande till andra afrikanska länder och regioner utan skyldighet att utvidga dem till att omfatta EU.

e) Det ska bidra till att stärka EAC-partnerstatens/-ernas produktions-, utbuds- och handelskapacitet.

DEL II

VARUHANDEL

ARTIKEL 5

Tillämpningsområde och mål

1. Bestämmelserna i denna del ska vara tillämpliga på alla varor med ursprung i EU och EAC-partnerstaten/-erna.

2. Målen inom området för varuhandel är att

a) tillhandahålla villkor för ett fullständigt tull- och kvotfritt marknadstillträde för varor med ursprung i EAC-partnerstaten/-erna till EU-marknaden på en säker, långsiktig och förutsägbar grund och på de sätt som fastställs i detta avtal,

b) progressivt och gradvis liberalisera EAC-partnerstatens/-ernas marknad(er) för varor med ursprung i EU på de sätt som fastställs i detta avtal, och

c) bevara och förbättra villkoren för marknadstillträde, för att säkerställa att EAC-partnerstaten/-erna kan dra full nytta av det ekonomiska partnerskapsavtalet.

AVDELNING I

TULLAR OCH FRI RÖRLIGHET FÖR VAROR

ARTIKEL 6

Tullar

1. Med *tullar* avses varje form av tull eller annan avgift som påförs på eller i samband med import av varor, och varje form av extraskatt eller annan extraavgift i samband med sådan import, med undantag av

a) avgifter som motsvarar interna skatter som tas ut för både importerade och lokalt tillverkade varor i enlighet med bestämmelserna i artikel 20,

b) antidumpnings-, utjämnings- eller skyddsåtgärder som vidtas i enlighet med bestämmelserna i avdelning VI, och

c) avgifter eller andra pålagor som påförs i enlighet med bestämmelserna i artikel 8.

2. Den bastullsats på vilken de gradvisa nedsättningarna ska tillämpas ska vara den tullsats som anges i varje parts tulliberaliseringsplan för respektive produkt.

ARTIKEL 7

Klassificering av varor

1. Klassificeringen av handelsvaror som omfattas av detta avtal ska vara den som anges i varje parts respektive tulltaxenomenklatur i överensstämmelse med den internationella konventionen om systemet för harmoniserad varubeskrivning och kodifiering (*HS*).

2. Parterna ska inom en period på tre månader efter en ändring av tulltaxan eller HS utbyta all nödvändig information om sina tillämpade tullsatser och motsvarande nomenklaturer för de produkter som förtecknas i bilagorna I och II.

ARTIKEL 8

Avgifter och andra pålagor

De avgifter och andra pålagor som avses i artikel 6.1 c ska till beloppet begränsas till den ungefärliga kostnaden för tillhandahållna tjänster och får inte utgöra ett indirekt skydd för inhemska produkter eller en beskattning av importen av skattefinansiella skäl. Handelsrelaterade avgifter och pålagor får inte påföras för konsulära tjänster.

ARTIKEL 9

Ursprungsregler

1. I denna del avses med *ursprung* härkomst som uppfyller kraven för ursprungsstatus enligt den importerande partens tillämpliga lagstiftning.[1] [2]

2. EPA-rådet ska genom ett beslut anta ett protokoll om ursprungsregler senast fem år efter detta avtals ikraftträdande. Punkt 1 ska upphöra att gälla från och med den tidpunkt då detta protokoll blir tillämpligt.

3. Om parterna vid utgången av den femårsperiod som avses i punkt 2 inte har antagit detta protokoll, ska EPA-rådet bedöma tillämpningen av punkt 1 och får besluta att förlänga den perioden.

ARTIKEL 10

Tullar på produkter med ursprung i EAC-partnerstaten/-erna

Produkter med ursprung i EAC-partnerstaten/-erna ska importeras tullfritt till EU på de villkor som anges i bilaga I.

---

[1] För tydlighetens skull påpekas att vid fastställandet av en åtgärds förenlighet med detta avtal enligt del VII avdelning II får en skiljenämnd, när så är lämpligt, betrakta en parts lagstiftning som en saklig omständighet. I detta sammanhang ska skiljenämnden följa den gällande tolkning av lagstiftningen som görs av domstolarna eller myndigheterna i den parten, och skiljenämndens tolkning av lagstiftningen ska inte vara bindande för domstolarna eller myndigheterna i den parten.

[2] Produkter med ursprung i en EAC-partnerstat ska när de importeras till Ceuta eller Melilla i alla avseenden åtnjuta samma tullordning som den som tillämpas på produkter med ursprung i EU:s tullområde, enligt protokoll 2 till akten om villkoren för Konungariket Spaniens och Portugisiska republikens anslutning och om anpassning av fördragen (EGT L 302, 15.11.1985, s. 23). EAC-partnerstaten ska för import av produkter som omfattas av detta avtal och har ursprung i Ceuta och Melilla bevilja samma tullordning som den som beviljas för produkter som importeras från och har ursprung i EU.

ARTIKEL 11

Tullar på produkter med ursprung i EU

Produkter med ursprung i EU ska importeras till EAC-partnerstaten/-erna på de villkor som anges i tulliberaliseringsplanen i bilaga II.

ARTIKEL 12

Frysningsklausul

1. Parterna är överens om att inte höja sina tillämpade tullsatser för produkter som omfattas av liberalisering enligt detta avtal, med undantag för åtgärder som antas i enlighet med artiklarna 48, 49 och 50.

2. För att bevara möjligheten till mer omfattande afrikanska regionala integrationsprocesser får parterna i EPA-rådet besluta att ändra nivån på de tullar som föreskrivs i bilagorna II a, II b och II c och som får tillämpas på produkter med ursprung i EU vid import till EAC-partnerstaten/-erna. Parterna ska säkerställa att sådana ändringar inte medför att detta avtal inte längre är förenligt med kraven i artikel XXIV i Gatt 1994.

ARTIKEL 13

Rörlighet för varor

1. Tullar ska påföras en gång för varor med ursprung i den ena parten vid import till den andra partens territorium.

2. All tull som betalas vid import till en EAC-partnerstat ska helt återbetalas för varor som lämnar den EAC-partnerstat där den första importen skedde och förs till en annan EAC-partnerstat. Tullen ska betalas i den EAC-partnerstat där varorna förbrukas.

3. Parterna är överens om att samarbeta för att underlätta rörligheten för varor och förenkla tullförfaranden.

ARTIKEL 14

Tullar och skatter vid export

1. En part ska inte införa några nya tullar eller skatter i samband med export av varor till den andra parten utöver sådana som påförs likadana produkter avsedda för inhemsk försäljning.

2. Utan hinder av punkt 1 får EAC-partnerstaten/-erna, efter anmälan till EU, påföra en tillfällig tull eller skatt i samband med export av varor under följande omständigheter:

a) För att främja den inhemska industrins utveckling.

b) För att upprätthålla valutastabilitet, när ökningen av en exportråvaras världsmarknadspris riskerar att skapa en övervärdering av valutan.

c) För att skydda inkomster, livsmedelstrygghet och miljö.

3. Sådana skatter bör endast verkställas för ett begränsat antal produkter under en begränsad tid och ska efter 48 månader ses över av EPA-rådet när det gäller frågan om förlängning.

4. Varje mer gynnsam behandling bestående av eller i samband med skatter som tillämpas av EAC-partnerstaten/-erna på export av en produkt avsedd för en betydande handelsekonomi ska från och med detta avtals ikraftträdande beviljas för en likadan produkt som är avsedd att exporteras till EU:s territorium.

5. Med *betydande handelsekonomi* avses i denna artikel och i artikel 15 varje utvecklat land, eller varje land som under året innan det frihandelsavtal som avses i artikel 15 trädde i kraft stod för mer än 1 % av varuexporten i världen, eller varje grupp av länder som agerar individuellt, kollektivt eller genom ett frihandelsavtal och som under året innan det frihandelsavtal som avses i artikel 15 trädde i kraft tillsammans stod för mer än 1,5 % av varuexporten i världen[1].

ARTIKEL 15

Mer gynnsam behandling till följd av ett frihandelsavtal

1. När det gäller de varor som omfattas av denna del ska EU bevilja EAC-partnerstaten/-erna sådan mer gynnsam behandling som följer av att EU blir part i ett frihandelsavtal med tredje part efter det att det här avtalet har undertecknats.

2. När det gäller de varor som omfattas av denna del ska EAC-partnerstaten/-erna bevilja EU sådan mer gynnsam behandling som följer av att EAC-partnerstaten/-erna blir part(er) i ett frihandelsavtal med en betydande handelsekonomi efter det att det här avtalet har undertecknats. Om EU kan visa att EU har fått en mindre gynnsam behandling än vad EAC-partnerstaten/-erna erbjuder en annan betydande handelsekonomi, ska parterna så långt som möjligt samråda och gemensamt besluta om hur man på bästa sätt kan genomföra bestämmelserna i denna punkt från fall till fall.

[1] Denna beräkning ska baseras på WTO:s officiella uppgifter om de främsta varuexportörerna på världsmarknaden (utom handel inom EU).

3. Bestämmelserna i denna del ska inte innebära någon skyldighet för parterna att ömsesidigt utvidga eventuell förmånsbehandling som gäller till följd av att en av dem är part i ett frihandelsavtal med tredje part den dag då det här avtalet undertecknas.

4. Bestämmelserna i punkt 2 ska inte tillämpas på EAC-partnerstatens/-ernas handelsavtal med AKS-länder eller andra afrikanska länder och regioner.

5. I denna artikel avses med *frihandelsavtal* ett avtal som väsentligen liberaliserar handeln och väsentligen undanröjer diskriminerande åtgärder och/eller förbjuder nya eller mer diskriminerande åtgärder mellan parterna vid avtalets ikraftträdande eller inom en rimlig tidsram därefter.

ARTIKEL 16

Särskilda bestämmelser om administrativt samarbete

1. Parterna är överens om att administrativt samarbete är av största vikt för genomförande och kontroll av den förmånsbehandling som beviljas enligt denna del och understryker sin beslutsamhet att bekämpa oriktigheter och bedrägeri i samband med tullfrågor och relaterade frågor.

2. Om en part på grundval av objektiva uppgifter har fastställt en underlåtenhet att tillhandahålla administrativt samarbete och/eller en oriktighet eller ett bedrägeri, får den tillfälligt avbryta förmånsbehandlingen av den eller de berörda produkterna i enlighet med denna artikel.

3. Vid tillämpning av denna artikel ska med *underlåtenhet att tillhandahålla administrativt samarbete* avses bl.a. att

a) skyldigheten att kontrollera den eller de berörda produkternas ursprungsstatus åsidosätts upprepade gånger,

b) kontroll i efterhand av ursprungsbevis eller meddelande av resultaten av sådana kontroller upprepade gånger nekas eller otillbörligen fördröjs,

c) beviljandet av tillstånd till kontrollbesök för att, inom ramen för det administrativa samarbetet, på plats kontrollera handlingars äkthet eller riktigheten av uppgifter som är av betydelse för beviljandet av den berörda förmånsbehandlingen upprepade gånger nekas eller otillbörligen fördröjs.

4. Det kan fastställas att oriktigheter eller bedrägeri föreligger bl.a. om varuimporten snabbt och utan tillfredsställande förklaring ökar så att den överstiger den andra partens sedvanliga produktionsnivå och exportkapacitet och detta grundas på objektiva uppgifter om oriktigheter eller bedrägeri.

5. För tillfälligt avbrytande av förmånsbehandlingen ska följande villkor gälla:

a) Den part som på grundval av objektiva uppgifter har fastställt en underlåtenhet att tillhandahålla administrativt samarbete och/eller en oriktighet eller ett bedrägeri ska utan oskäligt dröjsmål anmäla detta fastställande till den kommitté för högre tjänstemän som inrättats enligt artikel 106 (*kommittén för högre tjänstemän*) tillsammans med de objektiva uppgifterna och, på grundval av alla relevanta upplysningar och objektiva fastställanden, inleda samråd i kommittén för högre tjänstemän i syfte att finna en lösning som är godtagbar för båda parter.

b) Om parterna har inlett ett sådant samråd i kommittén för högre tjänstemän men inte har kunnat enas om en godtagbar lösning inom tre (3) månader efter anmälan, får den berörda parten tillfälligt avbryta förmånsbehandlingen av den eller de berörda produkterna. Ett tillfälligt avbrytande ska anmälas till EPA-rådet utan oskäligt dröjsmål.

c) Ett tillfälligt avbrytande enligt denna artikel får inte gå utöver vad som krävs för att skydda den berörda partens ekonomiska intressen. Det får gälla under en period av högst sex (6) månader, som får förlängas. Det ska bli föremål för regelbundet samråd i kommittén för högre tjänstemän, särskilt i syfte att få det upphävt så snart som förutsättningarna för dess tillämpning inte längre föreligger.

6. Samtidigt med anmälan till kommittén för högre tjänstemän enligt punkt 5 a i denna artikel bör den berörda parten offentliggöra ett meddelande till importörerna i sitt officiella kungörelseorgan. Där bör det anges att en underlåtenhet att tillhandahålla administrativt samarbete och/eller en oriktighet eller ett bedrägeri har fastställts när det gäller den berörda produkten på grundval av objektiva uppgifter.

ARTIKEL 17

Hantering av administrativa fel

Om de behöriga myndigheterna gör ett fel vid sin hantering av exportförmånsordningen, särskilt vid tillämpningen av de ursprungsregler som gäller för detta avtal avseende definitionen av begreppet ursprungsprodukter och om metoderna för administrativt samarbete, och felet får konsekvenser när det gäller importtullar, får den part som drabbas av dessa konsekvenser begära att kommittén för högre tjänstemän undersöker möjligheterna att vidta alla lämpliga åtgärder för att råda bot på situationen.

ARTIKEL 18

Fastställande av tullvärde

1. Artikel VII i Gatt 1994 och avtalet om tillämpning av artikel VII i Gatt 1994 ska styra de regler för fastställande av tullvärde som tillämpas i handeln parterna emellan.

2. Parterna ska samarbeta i avsikt att få en gemensam syn på frågor som rör fastställande av tullvärde.

AVDELNING II

ICKE-TARIFFÄRA ÅTGÄRDER

ARTIKEL 19

Förbud mot kvantitativa begränsningar

1. Alla förbud eller restriktioner vid import, export eller försäljning för export mellan parterna, med undantag för tullar, skatter, avgifter och andra pålagor enligt artikel 6 och oavsett om de fått verkan genom kvoter, import- eller exportlicenser eller andra åtgärder, ska avskaffas när detta avtal träder i kraft. Inga nya sådana åtgärder får införas i handeln mellan parterna. Bestämmelserna i denna artikel ska inte påverka tillämpningen av bestämmelserna i avdelning VI i denna del.

2. Bestämmelserna i punkt 1 i denna artikel ska inte tillämpas på följande:

a) Exportförbud eller exportrestriktioner som införs tillfälligt för att förebygga eller avhjälpa en kritisk brist på livsmedel eller andra produkter som är oumbärliga för den exporterande avtalsslutande parten.

b) Import- och exportförbud eller import- och exportrestriktioner som är nödvändiga för tillämpningen av standarder eller regleringar för klassificering, gradering eller saluföring av råvaror i internationell handel.

ARTIKEL 20

Nationell behandling i fråga om intern beskattning och interna regleringar

1. Importerade produkter med ursprung i den ena parten får varken direkt eller indirekt bli föremål för interna skatter eller andra interna avgifter av vilket slag som helst som är högre än de som direkt eller indirekt tillämpas på likadana inhemska produkter från den andra parten. Parterna får inte heller på annat sätt tillämpa interna skatter eller andra interna avgifter så att den inhemska produktionen skyddas.

2. Importerade produkter med ursprung i den ena parten ska beviljas en behandling som inte är mindre gynnsam än den som medges likadana inhemska produkter från den andra parten med hänsyn till alla lagar, författningar och krav som rör försäljning, erbjudande till försäljning, köp, transport, distribution eller användning av produkterna på den inhemska marknaden. Bestämmelserna i denna punkt ska inte hindra tillämpning av differentierade interna transportavgifter som grundas uteslutande på ekonomisk användning av transportmedlen och inte på produkternas ursprung.

3. Parterna får inte införa eller bibehålla någon intern kvantitativ reglering av blandning, bearbetning eller användning av produkter i bestämda kvantiteter eller proportioner, vilken direkt eller indirekt kräver att en bestämd kvantitet eller proportion av någon produkt som är underkastad regleringen ska levereras av inhemska källor. Parterna får inte heller tillämpa interna kvantitativa regleringar så att den inhemska produktionen skyddas.

4. Bestämmelserna i denna artikel ska inte hindra att subventioner utbetalas enbart till nationella tillverkare, inbegripet utbetalningar till nationella tillverkare som härrör från inkomsterna av interna skatter eller avgifter som tagits ut i överensstämmelse med bestämmelserna i denna artikel, eller att subventioner ges i form av statliga inköp av nationella produkter.

5. Bestämmelserna i denna artikel ska inte tillämpas på lagar, författningar, förfaranden eller praxis som reglerar offentlig upphandling.

ARTIKEL 21

God förvaltning på skatteområdet

Parterna erkänner vikten av samarbete i fråga om principerna om god förvaltning på skatteområdet via de relevanta myndigheterna och i linje med parternas respektive nationella lagar och andra författningar.

AVDELNING III

TULLSAMARBETE OCH FÖRENKLADE HANDELSPROCEDURER

ARTIKEL 22

Tillämpningsområde och mål

1. Parterna erkänner vikten av frågor som rör tullsamarbete och förenklade handelsprocedurer inom den föränderliga världshandelsmiljön och är överens om att

a) stärka samarbetet och säkerställa att relevant lagstiftning och relevanta förfaranden samt de berörda förvaltningarnas administrativa kapacitet uppfyller målet om att främja förenklade handelsprocedurer,

b) EAC-partnerstaten/-erna behöver övergångsperioder och kapacitetsuppbyggnad för att smidigt kunna genomföra bestämmelserna i denna avdelning.

2. Målen för denna avdelning är att

a) underlätta handeln mellan parterna,

b) främja harmonisering av tullagstiftning och tullförfaranden på regional nivå,

c) stödja EAC-partnerstaten/-erna i arbetet med att förenkla handelsprocedurer,

d) stödja EAC-partnerstatens/-ernas tullförvaltningar vid genomförandet av detta avtal och annan internationell bästa praxis på tullområdet, och

e) stärka samarbetet mellan parternas tullmyndigheter och andra berörda gränsorgan.

ARTIKEL 23

Tullsamarbete och ömsesidigt administrativt bistånd

1. För att säkerställa att bestämmelserna i denna avdelning följs och på ett ändamålsenligt sätt uppnå målen i artikel 22 ska parterna göra följande:

a) Utbyta information om tullagstiftning och tullförfaranden.

b) Utarbeta gemensamma initiativ på överenskomna områden.

c) Samarbeta inom följande områden:

i) Modernisering av tullsystem och tullförfaranden samt minskad tidsåtgång för tullklarering.

ii) Förenkling och harmonisering av tullförfaranden och handelsformaliteter, inbegripet sådana som rör import, export och transitering.

iii) Förbättring av regionala transiteringssystem.

iv) Bättre transparens i enlighet med artikel 24.3.

v) Kapacitetsuppbyggnad, inbegripet ekonomiskt och tekniskt bistånd till EAC-partnerstaten/-erna.

vi) Andra tullrelaterade områden enligt överenskommelse mellan parterna.

d) Så vitt möjligt fastställa gemensamma ståndpunkter i internationella organisationer när det gäller förenkling av tullförfaranden och handelsprocedurer, t.ex. inom WTO, Världstullorganisationen (WCO), Förenta nationerna (FN) och Förenta nationernas konferens för handel och utveckling (Unctad).

e) Främja samordning mellan alla relaterade organ, både internt och över gränserna.

2. Utan hinder av punkt 1 ska parterna ge varandra ömsesidigt administrativt bistånd i tullfrågor i enlighet med bestämmelserna i protokoll 1.

ARTIKEL 24

Tullagstiftning och tullförfaranden

1. Parterna är överens om att deras respektive handels- och tullagstiftning och handels- och tullförfaranden ska bygga på de internationella instrument och standarder som gäller på tull- och handelsområdet, däribland de materiella delarna i den reviderade Kyotokonventionen om förenkling och harmonisering av tullförfaranden, de materiella delarna i WCO:s ramverk av standarder för att säkra och underlätta världshandeln, WCO:s datauppsättning och HS-konventionen.

2. Parterna är överens om att deras respektive handels- och tullagstiftning och handels- och tullförfaranden ska grundas på följande:

a) Behovet av att skydda och underlätta lagenlig handel genom ändamålsenlig efterlevnadskontroll avseende och efterlevnad av kraven i tullagstiftningen.

b) Behovet av att undvika onödiga och diskriminerande bördor på ekonomiska aktörer, att uppnå skydd mot bedrägeri och korruption samt att bevilja ytterligare lättnader för de aktörer som uppfyller högt ställda krav på efterlevnad av tullagstiftning och tullförfaranden.

c) Behovet av att använda ett administrativt enhetsdokument eller en elektronisk motsvarighet för att upprätta tulldeklarationer i EU respektive i EAC-partnerstaten/-erna.

d) Moderna tullmetoder, t.ex. riskbedömning, förenklade förfaranden för införsel och frigörande av varor, kontroller efter frigörande samt revision.

e) Successiv utveckling av system, bl.a. it-system, för export, import och transiteringar, i syfte att underlätta informationsutbyte mellan ekonomiska aktörer, tullförvaltningar och andra organ.

f) Principen att sanktioner vid smärre överträdelser av tullbestämmelser och formaliteter i tullhänseende ska vara proportionerliga och inte ge upphov till otillbörliga fördröjningar i tullklareringen.

g) Ett system med bindande besked i tullfrågor, särskilt när det gäller varors klassificering enligt tulltaxan och ursprungsregler, i enlighet med bestämmelserna i regional och/eller nationell lagstiftning.

h) Behovet av att tillämpa avgifter och pålagor som motsvarar den tjänst som tillhandahållits i samband med en viss transaktion och att de inte beräknas på grundval av värdet. Inga avgifter och pålagor får påföras för konsulära tjänster i samband med varuhandel.

i) Avskaffande av alla krav på obligatorisk användning av kontroller före skeppning i den mening som avses i WTO-avtalet om kontroll före skeppning, eller deras motsvarigheter.

j) Avskaffande av alla krav på obligatorisk användning av tullombud, samt transparenta, icke-diskriminerande och proportionerliga licensieringsbestämmelser för tullombud.

3. I syfte att förbättra arbetsmetoderna och säkerställa att tullens verksamhet är transparent och effektiv ska parterna göra följande:

a) Vidta ytterligare åtgärder för förenkling och standardisering av dokumentation och formaliteter vid handel för att möjliggöra ett snabbt frigörande och en snabb tullklarering av varor.

b) Tillhandahålla effektiva, snabba och icke-diskriminerande förfaranden som gör det möjligt att överklaga tullens eller andra organs administrativa åtgärder, avgöranden och beslut som berör import, export eller varor i transitering. Sådana förfaranden ska vara lättillgängliga för alla företag.

c) Säkerställa att integriteten upprätthålls, genom tillämpning av åtgärder som återspeglar principerna i relevanta internationella konventioner och instrument.

ARTIKEL 25

Underlättande av transiteringsbefordran

1. Parterna ska garantera fri transitering genom sina territorier via den rutt som är mest lämpad för transitering. Eventuella restriktioner, kontroller eller krav ska vara icke-diskriminerande och proportionerliga och tillämpas på ett enhetligt sätt.

2. En part får kräva att transiteringstrafik genom dess territorium anmäls vid vederbörligt tullkontor och sker via anvisade rutter. Om en part kräver att sådana rutter ska användas, ska detta ske i fullständig överensstämmelse med artikel V.3 i Gatt 1994.

3. Utan att det påverkar tillämpningen av legitima tullkontroller får en part inte bevilja en mindre gynnsam behandling för varor i transitering från den andra partens territorium än den som medges för inhemska varor.

4. Parterna ska tillämpa transportsystem under tullkontroll som möjliggör att varor kan transiteras utan att tullar eller andra avgifter med motsvarande verkan behöver betalas, under förutsättning att lämpliga garantier ställs i enlighet med regional och/eller nationell tullagstiftning.

5. Parterna ska främja och genomföra regionala transiteringssystem.

6. Parterna ska främja samordning mellan alla berörda organ, både internt och över gränserna.

7. Parternas lagstiftning ska bygga på internationella standarder och instrument som är relevanta för transitering.

ARTIKEL 26

Förbindelser med näringslivet

Parterna är överens om att

a) säkerställa att all lagstiftning, alla förfaranden och alla avgifter och pålagor är offentligt tillgängliga, i möjligaste mån på elektronisk väg eller på annat lämpligt sätt, och att om möjligt tillhandahålla nödvändiga förtydliganden,

b) regelbundet och i god tid samråda med företrädare för näringslivet om tull- och handelsrelaterade lagstiftningsförslag och förfaranden,

c) införa nya eller ändrade lagar och förfaranden på ett sådant sätt att näringsidkare kan förbereda sig för att följa dem,

d) göra relevant information av administrativ karaktär offentligt tillgänglig, t.ex. i fråga om krav från organ, införselförfaranden, öppettider och rutiner för tullkontor vid hamnar och gränsövergångsställen samt kontaktpunkter dit man kan vända sig med förfrågningar,

e) verka för samarbete mellan de ekonomiska aktörerna och de berörda förvaltningarna genom användning av icke godtyckliga och offentligt tillgängliga förfaranden, t.ex. samförståndsavtal, som baseras på dem som utfärdats av WCO,

f) säkerställa att deras respektive tullkrav och tullförfaranden och relaterade krav och förfaranden fortsätter att tillgodose näringslivets behov, följer bästa praxis och fortsätter att begränsa handeln så lite som möjligt.

ARTIKEL 27

Övergångsbestämmelser

1. Med tanke på behovet av att stärka EAC-partnerstatens/-ernas kapacitet på området förenkling av tullförfaranden och handelsprocedurer och utan inverkan på deras WTO-åtaganden är parterna överens om att EAC-partnerstaten/-erna ska få en övergångsperiod på fem (5) år efter detta avtals ikraftträdande för att fullgöra skyldigheterna enligt artiklarna 23, 24 och 25.

2. Denna övergångsperiod kan förlängas ytterligare genom ett godkännande av EPA-rådet.

ARTIKEL 28

Harmonisering av tullstandarder på regional nivå

Parterna erkänner och bekräftar vikten av att befästa harmoniseringen av tullstandarder och förenklade handelsprocedurer på regional nivå, inklusive att vid behov inleda reformer för att förenkla tullförfaranden och handelsprocedurer.

ARTIKEL 29

Särskilda kommittén för förenkling av tullförfaranden och handelsprocedurer

1. Härmed inrättar parterna en särskild kommitté för förenkling av tullförfaranden och handelsprocedurer, som består av företrädare för parterna och som ska

a) sammanträda vid en tidpunkt och med en dagordning som parterna kommit överens om på förhand,

b) ledas av en ordförande som växelvis kommer från endera parten, och

c) rapportera till EPA-rådet.

2. Den särskilda kommittén för förenkling av tullförfaranden och handelsprocedurer ska bland annat ha till uppgift att

a) övervaka genomförandet och förvaltningen av denna avdelning och artikel 9,

b) utgöra ett forum för samråd och diskussioner i alla frågor som rör tull, inbegripet ursprungsregler, allmänna tullförfaranden, fastställande av tullvärde, varors klassificering enligt tulltaxan, transitering och ömsesidigt administrativt bistånd i tullfrågor,

c) förbättra samarbetet i fråga om utveckling, tillämpning och efterlevnadskontroll av ursprungsregler och relaterade tullförfaranden, allmänna tullförfaranden och ömsesidigt administrativt bistånd i tullfrågor,

d) förbättra samarbetet i fråga om kapacitetsuppbyggnad och tekniskt bistånd,

e) behandla alla andra frågor inom ramen för denna avdelning som parterna enats om.

AVDELNING IV

SANITÄRA OCH FYTOSANITÄRA ÅTGÄRDER

ARTIKEL 30

Tillämpningsområde och definitioner

1. Bestämmelserna i denna avdelning är tillämpliga på åtgärder som omfattas av Världshandelsorganisationens avtal om tillämpningen av sanitära och fytosanitära åtgärder (*WTO:s SPS-avtal*).

2. Vid tillämpning av denna avdelning ska, om inte annat anges, definitionerna från WTO:s SPS-avtal, Codex Alimentarius-kommissionen, Världsorganisationen för djurhälsa och den internationella växtskyddskonventionen gälla.

ARTIKEL 31

Mål

Målen när det gäller tillämpningen av sanitära och fytosanitära åtgärder är följande:

a) Underlätta parternas handel mellan och inom regionerna och samtidigt skydda människors, djurs och växters liv eller hälsa i enlighet med WTO:s SPS-avtal.

b) Ta itu med problem som beror på sanitära och fytosanitära åtgärder avseende överenskomna prioriterade sektorer och produkter samtidigt som hänsyn tas till regional integration.

c) Inrätta förfaranden och rutiner för att underlätta samarbetet om sanitära och fytosanitära frågor.

d) Säkerställa transparens när det gäller sanitära och fytosanitära åtgärder som är tillämpliga på handeln mellan och inom parterna.

e) Främja harmonisering av åtgärder inom regionerna med internationella standarder, i enlighet med WTO:s SPS-avtal, och utveckling av lämpliga strategier och rättsliga och institutionella ramar samt tillsynsramar i EAC-partnerstaten/-erna.

f) Stärka EAC-partnerstatens/-ernas verkningsfulla medverkan i Codex Alimentarius-kommissionen, Världsorganisationen för djurhälsa och den internationella växtskyddskonventionen.

g) Främja samråd och utbyten mellan EAC-partnerstaten/-erna och EU:s institutioner och laboratorier.

h) Underlätta kapacitetsuppbyggnad för fastställande och genomförande av regionala och nationella standarder i enlighet med internationella krav, för att underlätta regional integration.

i) Inrätta och stärka EAC-partnerstatens/-ernas kapacitet att genomföra och övervaka sanitära och fytosanitära åtgärder i enlighet med bestämmelserna i avdelning VI i del V om ekonomiskt samarbete och utvecklingssamarbete.

j) Främja tekniköverföring.

ARTIKEL 32

Rättigheter och skyldigheter

1. Parterna bekräftar på nytt sina rättigheter och skyldigheter inom ramen för internationella fördrag och avtal som berör denna avdelning och som de är parter i.

2. Varje part ska

a) ha suverän rätt att genomföra sanitära och fytosanitära åtgärder, förutsatt att åtgärderna är förenliga med bestämmelserna i WTO:s SPS-avtal,

b) samråda med den andra parten innan nya sanitära och fytosanitära åtgärder införs, genom de anmälningsförfaranden som föreskrivs i WTO:s SPS-avtal och, om och när så är lämpligt, genom parternas kontaktpunkter,

c) stödja den andra parten i inhämtande av nödvändig information för att fatta välgrundade beslut,

d) främja förbindelser, samriskföretag och gemensam forskning och utveckling mellan EAC-partnerstaten/-erna och EU:s institutioner och laboratorier.

ARTIKEL 33

Vetenskaplig motivering av åtgärder

Om inte annat följer av bestämmelserna i denna avdelning ska parterna säkerställa att införande, ändring eller modifiering av en sanitär och fytosanitär åtgärd på deras territorier grundas på vetenskapliga motiveringar och uppfyller villkoren i WTO:s SPS-avtal.

ARTIKEL 34

Harmonisering

1. Parterna ska sträva efter att harmonisera sina respektive bestämmelser och förfaranden för utformning av sina sanitära och fytosanitära åtgärder, inklusive i fråga om inspektioner, provningar och certifieringsförfaranden, i enlighet med WTO:s SPS-avtal.

2. Kommittén för högre tjänstemän ska utarbeta rutiner för att bistå och övervaka denna harmoniseringsprocess.

ARTIKEL 35

Likvärdighet

Parterna ska tillämpa principerna om likvärdighet enligt WTO:s SPS-avtal. För detta ändamål ska varje part på begäran ge den andra parten rimlig tillgång för inspektioner, provningar och andra relevanta förfaranden.

ARTIKEL 36

Zonindelning och delområdesindelning

Parterna ska, efter en prövning från fall till fall, erkänna angivna områden som är fria från växtskadegörare eller sjukdomar eller områden med låg förekomst av växtskadegörare eller sjukdomar som potentiella källor till vegetabiliska och animaliska produkter, med beaktande av bestämmelserna i artikel 6 i WTO:s SPS-avtal.

ARTIKEL 37

Anmälan, information och transparens

1. Parterna ska följa principen om transparens vid tillämpningen av sanitära och fytosanitära åtgärder i enlighet med WTO:s SPS-avtal.

2. Parterna erkänner vikten av ändamålsenliga mekanismer för samråd, anmälan och informationsutbyte rörande sanitära och fytosanitära åtgärder i enlighet med WTO:s SPS-avtal.

3. Den importerande parten ska underrätta den exporterande parten om eventuella ändringar av dess sanitära och fytosanitära krav vid import som kan beröra handel som omfattas av denna avdelning. Parterna förpliktar sig också att inrätta mekanismer för utbyte av sådan information.

ARTIKEL 38

Bedömning av överensstämmelse

Parterna ska i syfte att säkerställa uppfyllandet av sanitära och fytosanitära standarder komma överens om förfaranden för bedömning av överensstämmelse.

ARTIKEL 39

Informationsutbyte och transparens i fråga om handelsvillkor

Samarbetet ska omfatta följande:

a) Informationsutbyte och samråd om ändringar av sanitära och fytosanitära åtgärder som kan beröra produkter av exportintresse för endera parten.

b) Utbyte av information om andra frågor som kan vara relevanta för deras handelsförbindelser, inbegripet snabba varningar, vetenskapliga yttranden och evenemang på särskild begäran.

c) Förhandsinformation för att säkerställa att EAC-partnerstaten/-erna är informerad(e) om nya sanitära och fytosanitära åtgärder som kan påverka EAC-partnerstatens/-ernas export till EU. Detta system ska bygga på befintliga mekanismer inom ramen för WTO-åtaganden, särskilt artikel 7 i WTO:s SPS-avtal.

d) Främjande av transparens när det gäller stickprovstagning, analys och åtgärder efter offentliga kontroller av foder och livsmedel från endera partens sida.

ARTIKEL 40

Behöriga myndigheter

1. Parternas respektive SPS-myndigheter ska vara de behöriga myndigheterna i EAC-partnerstaten/-erna och EU för genomförandet av de åtgärder som avses i denna avdelning.

2. De behöriga myndigheter som avses i punkt 1 ska ha de funktioner som de tilldelas inom ramen för WTO:s SPS-avtal.

3. Parterna ska underrätta varandra om sina respektive behöriga myndigheter som avses i punkt 1 och om eventuella ändringar av dessa.

AVDELNING V

STANDARDER, TEKNISKA FÖRESKRIFTER OCH BEDÖMNING AV ÖVERENSSTÄMMELSE

ARTIKEL 41

Tillämpningsområde och definitioner

1. Bestämmelserna i denna avdelning ska vara tillämpliga på utarbetande, fastställande och tillämpning av tekniska föreskrifter, standarder och bedömningar av överensstämmelse, i den mening som avses i WTO-avtalet om tekniska handelshinder (*avtalet om tekniska handelshinder*).

2. I denna avdelning ska definitionerna i avtalet om tekniska handelshinder gälla.

ARTIKEL 42

Rättigheter och skyldigheter

1. Parterna bekräftar på nytt sina rättigheter och skyldigheter enligt avtalet om tekniska handelshinder, samtidigt som hänsyn tas till deras rättigheter och åtaganden enligt andra internationella arrangemang i vilka både EAC-partnerstaten/-erna och EU är parter, inbegripet i synnerhet de som rör miljöskydd och biologisk mångfald.

2. Parterna ska säkerställa att tekniska föreskrifter inte utarbetas, fastställs eller tillämpas med avsikt eller med verkan att skapa onödiga hinder för handeln dem emellan, i enlighet med avtalet om tekniska handelshinder.

ARTIKEL 43

Avtal om ömsesidigt erkännande

Parterna får förhandla fram avtal om ömsesidigt erkännande inom sektorer av ömsesidigt ekonomiskt intresse.

ARTIKEL 44

Transparens och anmälningar

1. Parterna bekräftar på nytt sina skyldigheter avseende anmälan och utbyte av information om tekniska föreskrifter, standarder och förfaranden för bedömning av överensstämmelse i enlighet med avtalet om tekniska handelshinder.

2. Parterna ska via upplysningscentraler utbyta information i frågor som kan vara relevanta för deras handelsförbindelser, inbegripet snabba varningar, vetenskapliga yttranden och evenemang.

3. Parterna får samarbeta vid inrättandet och upprätthållandet av upplysningscentraler och vid inrättandet och underhållet av gemensamma databaser.

ARTIKEL 45

Harmonisering

Parterna ska sträva efter att harmonisera sina standarder, tekniska föreskrifter och förfaranden för bedömning av överensstämmelse.

ARTIKEL 46

Bedömning av överensstämmelse

1. Parterna bekräftar på nytt sina åtaganden rörande bedömning av överensstämmelse i enlighet med avtalet om tekniska handelshinder.

2. Parterna får, med beaktande av i vilken grad deras tekniska föreskrifter, standarder och infrastruktur för bedömning av överensstämmelse har anpassats till varandra, överväga att förhandla fram avtal om ömsesidigt erkännande av förfaranden för bedömning av överensstämmelse.

ARTIKEL 47

Tekniska tillsynsorgan

1. De tekniska tillsynsorganen i EAC-partnerstaten/-erna ska vara de behöriga myndigheterna i EAC-partnerstaten/-erna för genomförandet av de åtgärder som avses i denna avdelning och med ansvar för och behörighet att säkerställa eller övervaka genomförandet av standardisering, metrologi, ackreditering och bedömning av överensstämmelse.

2. Europeiska kommissionen är ansvarigt organ i EU för genomförandet av denna avdelning.

3. EAC-partnerstaten/-erna ska underrätta EU om sina tekniska tillsynsorgan i enlighet med detta avtal.

AVDELNING VI

HANDELSPOLITISKA SKYDDSÅTGÄRDER

ARTIKEL 48

Antidumpnings- och utjämningsåtgärder

1. Om inte annat följer av bestämmelserna i denna artikel ska inget i detta avtal hindra EU eller EAC-partnerstaten/-erna från att, enskilt eller gemensamt, anta antidumpnings- eller utjämningsåtgärder i enlighet med relevanta WTO-avtal. Vid tillämpning av denna artikel ska ursprunget fastställas i enlighet med parternas regler om icke-förmånsberättigande ursprung.

2. Innan slutgiltiga antidumpnings- eller utjämningstullar införs på produkter som importeras från endera parten ska parterna överväga möjligheten till konstruktiva lösningar enligt relevanta WTO-avtal.

3. Om endera parten har infört en antidumpnings- eller utjämningsåtgärd ska det finnas ett enda forum för rättslig prövning, inbegripet i överklagandeskedet.

4. I de fall där antidumpnings- eller utjämningsåtgärder kan införas på regional och nationell nivå, ska parterna säkerställa att sådana åtgärder inte tillämpas samtidigt avseende samma produkt av både regionala myndigheter och nationella myndigheter.

5. Varje part ska innan den påbörjar en eventuell undersökning underrätta den exporterande parten om att den mottagit ett korrekt underbyggt klagomål.

6. Bestämmelserna i denna artikel ska vara tillämpliga på alla undersökningar som påbörjas efter det att detta avtal träder i kraft.

7. WTO:s regler för tvistlösning ska tillämpas på alla tvister rörande antidumpnings- eller utjämningsåtgärder.

ARTIKEL 49

Multilaterala skyddsåtgärder

1. Om inte annat följer av bestämmelserna i denna artikel ska inget i detta avtal hindra EAC-partnerstaten/-erna och EU från att anta åtgärder i enlighet med artikel XIX i Gatt 1994, WTO-avtalet om skyddsåtgärder och artikel 5 i WTO-avtalet om jordbruk, som fogats till Marrakechavtalet om upprättande av Världshandelsorganisationen (*WTO-avtalet om jordbruk*). Vid tillämpning av denna artikel ska ursprunget fastställas i enlighet med parternas regler om icke-förmånsberättigande ursprung.

2. Utan hinder av punkt 1 ska EU mot bakgrund av de övergripande utvecklingsmålen för detta avtal och EAC-partnerstatens/-ernas småskaliga ekonomi(er) inte låta import från någon EAC-partnerstat omfattas av eventuella åtgärder som vidtas i enlighet med artikel XIX i Gatt 1994, WTO-avtalet om skyddsåtgärder eller artikel 5 i WTO-avtalet om jordbruk.

3. Bestämmelserna i punkt 2 ska vara tillämpliga under fem (5) år från den dag då detta avtal träder i kraft. Senast etthundratjugo (120) dagar innan denna tidsperiod löper ut ska EPA-rådet se över hur bestämmelserna fungerar mot bakgrund av EAC-partnerstatens/-ernas utvecklingsbehov, i syfte att avgöra om de ska tillämpas under ytterligare en tid.

4. Bestämmelserna i punkt 1 ska omfattas av WTO-överenskommelsen om regler och förfaranden för tvistlösning.

ARTIKEL 50

Bilaterala skyddsåtgärder

1. En part får efter att ha undersökt alternativa lösningar vidta tidsbegränsade skyddsåtgärder som avviker från bestämmelserna i artiklarna 10 och 11, på de villkor och i enlighet med de förfaranden som fastställs i den här artikeln.

2. Sådana skyddsåtgärder som avses i punkt 1 får vidtas om importen av en produkt med ursprung i den ena parten till den andra partens territorium ökar så mycket och sker under sådana förhållanden att den förorsakar eller riskerar att förorsaka

a) allvarlig skada för inhemsk industri som tillverkar likadana eller direkt konkurrerande produkter på den importerande partens territorium, eller

b) störningar i en sektor av ekonomin, särskilt om dessa störningar orsakar betydande samhällsproblem eller svårigheter som skulle kunna leda till en allvarlig försämring av den importerande partens ekonomiska situation, eller

c) störningar på marknaderna för likadana eller direkt konkurrerande jordbruksprodukter[1] eller i de mekanismer som reglerar dessa marknader.

3. Sådana skyddsåtgärder som avses i denna artikel får inte gå utöver vad som är nödvändigt för att avhjälpa eller förhindra sådan allvarlig skada eller sådana störningar som anges i punkterna 2 och 5 b. Den importerande partens skyddsåtgärder får endast utgöras av en eller flera av följande åtgärder:

a) Ett avbrytande av en ytterligare nedsättning av importtullsatsen för den berörda produkten enligt vad som föreskrivs i detta avtal.

[1] I denna artikel avses med *jordbruksprodukter* de produkter som omfattas av bilaga 1 till WTO-avtalet om jordbruk.

b) En höjning av tullen på den berörda produkten upp till en nivå som inte överstiger den tull som tillämpas för andra WTO-medlemmar.

c) Ett införande av tullkvoter för den berörda produkten.

4. Om importen av en produkt som har sitt ursprung i EAC-partnerstaten/-erna ökar så mycket och sker under sådana förhållanden att den förorsakar eller riskerar att förorsaka någon av situationerna i punkt 2 för ett eller flera av EU:s yttersta randområden, får EU, utan att det påverkar tillämpningen av punkterna 1–3, vidta kontroll- eller skyddsåtgärder begränsade till den eller de berörda regionerna i enlighet med förfarandena i punkterna 6–9.

5. a) Om importen av en produkt som har sitt ursprung i EU ökar så mycket och sker under sådana förhållanden att den förorsakar eller riskerar att förorsaka någon av situationerna i punkt 2 för EAC-partnerstaten/-erna, får EAC-partnerstaten/-erna, utan att det påverkar tillämpningen av punkterna 1–3, vidta kontroll- eller skyddsåtgärder begränsade till deras egna territorier i enlighet med förfarandena i punkterna 6–9.

b) EAC-partnerstaten/-erna får vidta skyddsåtgärder i enlighet med förfarandena i punkterna 6–9 om en produkt med ursprung i EU till följd av tullnedsättningar importeras till dess/deras territorium i sådana ökade mängder och under sådana förhållanden att det förorsakar eller riskerar att förorsaka störningar i en industri under utveckling som tillverkar likadana eller direkt konkurrerande produkter. Denna bestämmelse är bara tillämplig under tio (10) år från den dag då detta avtal träder i kraft. Denna period får förlängas av EPA-rådet för en period av högst fem (5) år.

6. a) Sådana skyddsåtgärder som avses i denna artikel får bara upprätthållas så länge som det kan krävas för att förhindra eller avhjälpa sådan allvarlig skada eller sådana störningar som anges i punkterna 2, 4 och 5.

b) Sådana skyddsåtgärder som avses i denna artikel får inte tillämpas under längre tid än två (2) år. Om de omständigheter som föranledde införandet av skyddsåtgärder fortsätter att råda, får åtgärderna förlängas med ytterligare högst två (2) år. Skyddsåtgärder som EAC-partnerstaten/-erna vidtar, eller skyddsåtgärder som EU vidtar och som är begränsade till territoriet för ett eller flera av dess yttersta randområden, får emellertid tillämpas under högst fyra (4) år och får förlängas med ytterligare högst fyra (4) år om de omständigheter som föranledde införandet av skyddsåtgärderna fortsätter att råda.

c) För sådana skyddsåtgärder enligt denna artikel som tillämpas under längre tid än ett (1) år ska det finnas tydliga bestämmelser om en stegvis avveckling som ska vara slutförd senast när åtgärdernas giltighetstid löper ut.

d) Om en produkt tidigare varit föremål för en sådan skyddsåtgärd som avses i denna artikel, får någon ny skyddsåtgärd inte tillämpas på importen av denna produkt under en period av minst ett (1) år från det att den första åtgärden upphört att gälla.

7. Vid genomförandet av punkterna 1–6 ska följande gälla:

a) Om en part anser att någon av omständigheterna i punkterna 2, 4 och/eller 5 råder, ska den omedelbart hänskjuta ärendet till kommittén för högre tjänstemän för granskning.

b) Kommittén för högre tjänstemän får avge rekommendationer för att avhjälpa de omständigheter som uppkommit. Om kommittén för högre tjänstemän inte har avgett några rekommendationer för att avhjälpa omständigheterna eller om ingen annan tillfredsställande lösning funnits inom trettio (30) dagar efter det att ärendet hänskjutits till kommittén för högre tjänstemän, får den importerande parten vidta lämpliga åtgärder i enlighet med denna artikel för att avhjälpa omständigheterna.

c) Innan EAC-partnerstaten/-erna vidtar några sådana åtgärder som föreskrivs i denna artikel, eller snarast möjligt i de fall där punkt 8 i denna artikel är tillämplig, ska EAC-partnerstaten/-erna förse kommittén för högre tjänstemän med alla relevanta upplysningar som behövs för en ingående granskning av situationen i syfte att finna en lösning som är godtagbar för de berörda parterna.

d) Vid valet av skyddsåtgärder enligt denna artikel ska i första hand de åtgärder väljas som minst stör avtalets tillämpning.

e) Alla skyddsåtgärder som vidtas enligt denna artikel ska omedelbart anmälas skriftligen till kommittén för högre tjänstemän och bli föremål för regelbundet samråd inom kommittén, särskilt i syfte att fastställa en tidsplan för avskaffande av åtgärderna så snart som omständigheterna tillåter det.

8. Om det på grund av exceptionella omständigheter krävs ett omedelbart ingripande, får den berörda importerande parten vidta provisoriska åtgärder enligt punkterna 3, 4 eller 5 utan att kraven i punkt 7 behöver uppfyllas. Ett sådant ingripande får göras under högst etthundraåttio (180) dagar om åtgärderna vidtas av EU, och tvåhundra (200) dagar om åtgärderna vidtas av EAC-partnerstaten/-erna eller om de åtgärder som vidtas av EU är begränsade till territoriet för ett eller flera av de yttersta randområdena. Varaktigheten av varje sådan provisorisk åtgärd ska räknas som en del av den ursprungliga perioden och eventuella förlängningar enligt punkt 6. Om sådana provisoriska åtgärder vidtas, ska alla inblandade parters intressen beaktas, inklusive deras utvecklingsnivå. Den berörda importerande parten ska underrätta den andra parten och omedelbart hänskjuta ärendet till kommittén för högre tjänstemän för granskning.

9. Om en importerande part gör importen av en produkt till föremål för ett administrativt förfarande som syftar till att snabbt tillhandahålla information om en utveckling av handelsflödet som kan medföra att de problem som avses i denna artikel uppstår, ska den utan dröjsmål underrätta kommittén för högre tjänstemän.

10. WTO-avtalet får inte åberopas för att förhindra en part från att anta skyddsåtgärder i enlighet med denna artikel.

DEL III

FISKE

AVDELNING I

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

ARTIKEL 51

Tillämpningsområde och principer

1. Samarbetet kring handel och utveckling i fiskerisektorn ska omfatta havsfiske, inlandsfiske och vattenbruk.

2. Parterna erkänner att fiske utgör en central ekonomisk resurs för EAC-partnerstaten/-erna, att det avsevärt bidrar till EAC-partnerstatens/-ernas ekonomi(er) och har stor potential för framtida regional ekonomisk utveckling och fattigdomsbekämpning. Det är också en viktig källa till livsmedel och utländsk valuta.

3. Parterna erkänner vidare att fiskeresurser också är av avsevärt intresse för både EU och EAC-partnerstaten/-erna och är överens om att i ömsesidigt intresse samarbeta för hållbar utveckling och förvaltning av fiskerisektorn, med beaktande av konsekvenserna för ekonomin, miljön och samhället.

4. Parterna är överens om att den lämpliga strategin för att främja fiskerisektorns ekonomiska tillväxt och öka dess bidrag till EAC-partnerstatens/-ernas ekonomi(er), samtidigt som dess långsiktiga hållbarhet beaktas, är genom att öka den mervärdesskapande verksamheten i sektorn.

ARTIKEL 52

Principer för samarbete

1. Principerna för samarbete inom fiskerisektorn ska omfatta följande:

a) Stöd till utveckling och förstärkning av regional integration.

b) Upprätthållande av regelverket enligt Cotonouavtalet och dess efterföljande avtal.

c) Tillhandahållande av särskild och differentierad behandling.

d) Hänsynstagande till bästa tillgängliga vetenskapliga rön vid bedömning och förvaltning av resurser.

e) Säkerställande av ett fungerande system för övervakning av de miljömässiga, ekonomiska och sociala konsekvenserna i EAC-partnerstaten/-erna.

f) Överensstämmelse med befintlig nationell lagstiftning och relevanta internationella instrument, inbegripet Förenta nationernas havsrättskonvention från 1982, undertecknad i Montego Bay den 10 december 1982, samt regionala och subregionala avtal.

g) Upprätthållande av, och prioritet åt de särskilda behoven inom, småskaligt fiske och försörjningsfiske.

2. Dessa vägledande principer bör bidra till en hållbar och ansvarsfull utveckling av levande resurser inom inlandsfisket, havsfisket och vattenbruket samt till en optimering av sektorns nytta för nuvarande och kommande generationer genom ökade investeringar, kapacitetsuppbyggnad och förbättrat marknadstillträde.

3. Parterna ska samarbeta för att säkerställa att ekonomiskt stöd och andra former av stöd tillhandahålls för att förbättra beredningsanläggningarnas konkurrenskraft och produktionskapacitet, öka diversifieringen inom fiskerinäringen samt utveckla och förbättra hamnanläggningarna i EAC-partnerstaten/-erna.

4. Samarbetsområdena beskrivs närmare i avdelning IV i del V i detta avtal.

AVDELNING II

HAVSFISKE

ARTIKEL 53

Tillämpningsområde och mål

1. Bestämmelserna i denna avdelning ska vara tillämpliga på användning, bevarande och förvaltning av fiskeresurser i öppna havet i syfte att optimera fiskets nytta för EAC-partnerstaten/-erna genom investeringar, kapacitetsuppbyggnad och förbättrat marknadstillträde.

2. Målen för samarbetet är att

a) främja en hållbar utveckling och förvaltning av fisket,

b) stärka samarbetet för att säkerställa en hållbar användning och förvaltning av fiskeresurser som en fast grund för regional integration, med tanke på de gränsöverskridande och vandrande arter som är gemensamma för den eller de kustbelägna EAC-partnerstaterna, och med tanke på att ingen enskild EAC-partnerstat har kapacitet att säkerställa resursernas hållbarhet,

c) ombesörja en rättvisare fördelning av behållningen från fiskerisektorn,

d) säkerställa den ändamålsenliga uppföljning, kontroll och övervakning som krävs för att bekämpa olagligt, orapporterat och oreglerat fiske (*IUU-fiske*),

e) främja ändamålsenlig användning och förvaltning och ändamålsenligt bevarande av marina levande resurser i den exklusiva ekonomiska zon och i de vatten där EAC-partnerstaten/-erna har jurisdiktion på grundval av internationella instrument, inbegripet Förenta nationernas havsrättskonvention, till parternas ömsesidiga sociala och ekonomiska nytta,

f) främja och utveckla regional och internationell handel med utgångspunkt i bästa praxis,

g) skapa goda förutsättningar, inbegripet infrastruktur och kapacitetsuppbyggnad, så att EAC-partnerstaten/-erna kan uppfylla strikta marknadskrav för både industriellt och småskaligt fiske,

h) stödja nationell och regional politik som syftar till att öka fiskerisektorns produktivitet och konkurrenskraft, och

i) bygga upp förbindelser med andra ekonomiska sektorer.

ARTIKEL 54

Förvaltning och bevarande av fiskeresurser

1. Försiktighet ska iakttas vid fastställande av nivåer för hållbara fångster, fiskekapacitet och andra förvaltningsstrategier i syfte att undvika eller vända om icke önskvärda resultat såsom överkapacitet och överfiske, samt icke önskvärda följder för ekosystem och småskaligt fiske.

2. Varje EAC-partnerstat får vidta lämpliga åtgärder, inbegripet säsongsbundna restriktioner och restriktioner för viss utrustning, för att skydda sina territorialvatten och säkerställa det småskaliga fiskets och kustfiskets hållbarhet.

3. Parterna ska främja alla berörda EAC-partnerstaters medlemskap i Indiska oceanens tonfiskkommission (IOTC) och andra relevanta fiskeriorganisationer. EAC-partnerstaten/-erna ska tillsammans med EU samordna åtgärder för att säkerställa förvaltning och bevarande av alla fiskarter, inbegripet tonfisk och tonfiskliknande resurser, och underlätta vetenskaplig forskning på området.

4. Om det finns ett otillräckligt vetenskapligt underlag för den behöriga nationella förvaltningsmyndigheten att fastställa gränser och målnivåer för hållbara fångster i en EAC-partnerstats exklusiva ekonomiska zon, ska parterna i samråd med den behöriga nationella myndigheten och tillsammans med IOTC och, i relevanta fall, andra regionala fiskeriorganisationer stödja sådana vetenskapliga analyser.

5. Parterna är överens om att vidta lämpliga åtgärder när ökade ansträngningar leder till fångster som är större än den hållbara målnivå som fastställts av den behöriga nationella myndigheten.

6. För att bevara och förvalta gränsöverskridande och långvandrande fiskbestånd ska EU och EAC-partnerstaten/-erna säkerställa att fartyg som för deras flagg följer relevanta nationella, regionala och subregionala fiskeriförvaltningsåtgärder och relaterade nationella lagar och andra författningar.

ARTIKEL 55

Arrangemang för förvaltning av fartyg och omhändertagande efter fångst

1. Arrangemang för förvaltning av fartyg och omhändertagande efter fångst som härrör från IOTC och andra relevanta regionala fiskeriorganisationer kommer att iakttas. EAC-partnerstaten/-erna och EU ska ange minimivillkor för uppföljning, kontroll och övervakning av EU-fiskefartyg som verkar i EAC-partnerstatens/-ernas vatten, vilket bör innefatta följande:

a) Ett kontrollsystem för fartyg (VMS) kommer att inrättas för EAC-partnerstaten/-erna. En EAC-partnerstat som inte har något VMS kommer att få assistans från EU för att inrätta ett kompatibelt VMS.

b) Utöver ett obligatoriskt kompatibelt VMS kommer EAC-partnerstaten/-erna att i samarbete med EU ta fram andra mekanismer för att säkerställa ändamålsenlig uppföljning, kontroll och övervakning, och EU kommer att hjälpa EAC-partnerstaten/-erna att införa sådana system och bistå vid genomförandet av dem.

c) EU och EAC-partnerstaten/-erna ska ha rätt att placera ut observatörer, både i nationella och internationella vatten, och förfarandena för utplacering av observatörer ska vara tydligt reglerade. Observatörer ska avlönas av de nationella regeringarna, men alla kostnader ombord ska betalas av fartygets ägare. EU ska bidra till kostnaderna för utbildning av observatörer.

d) Gemensamma system för rapportering av fiske kommer att tas fram och användas i hela regionen, med fastlagda minimivillkor för rapportering.

e) Alla fartyg som landar eller lastar om sin fångst i en EAC-partnerstat ska göra detta i hamnar eller ytterhamnsområden. Ingen omlastning ska tillåtas till havs, utom på särskilda villkor som föreskrivs av den relevanta regionala fiskeriförvaltningsorganisationen. Parterna ska samarbeta för att utveckla och modernisera landnings- och omlastningsinfrastrukturen i EAC-partnerstatens/-ernas hamnar, inbegripet utvecklingskapacitet för fiskeriprodukter.

f) Redovisning av fångst som kastas överbord ska vara obligatorisk. Prioritet bör ges åt hur man kan undvika att fångst kastas överbord genom att använda selektiva fiskemetoder i linje med IOTC:s och relevanta regionala fiskeriorganisationers principer. I möjligaste mån ska bifångst föras i land.

2. Parterna är överens om att samarbeta för att utveckla och genomföra nationella och regionala utbildningsprogram för medborgare i EAC-partnerstaten/-erna, för att underlätta för dem att verkningsfullt delta i fiskerinäringen. I de fall där EU har förhandlat fram bilaterala fiskeriavtal ska anställning av medborgare från EAC-partnerstaten/-erna uppmuntras. Internationella arbetsorganisationens (ILO) deklaration om grundläggande principer och rättigheter i arbetslivet ska gälla för de sjömän som mönstrar på EU-fartyg.

3. Parterna ska göra samordnade ansträngningar för att förbättra metoderna för att förebygga, motverka och undanröja IUU-fiske och för detta ändamål vidta lämpliga åtgärder. Fiskefartyg som medverkar i IUU-fiske bör tas i beslag och ägarna lagföras av behörig myndighet. De bör inte tillåtas fiska igen i EAC-partnerstatens/-ernas vatten, om inte tillstånd i förväg har erhållits från såväl flaggstaten som den eller de berörda EAC-partnerstaterna samt i relevanta fall den berörda regionala fiskeriförvaltningsorganisationen.

AVDELNING III

UTVECKLING AV INLANDSFISKE OCH VATTENBRUK

ARTIKEL 56

Tillämpningsområde och mål

1. Bestämmelserna i denna avdelning ska vara tillämpliga på utveckling av inlandsfisket, kustfisket och vattenbruket i EAC-partnerstaten/-erna när det gäller kapacitetsuppbyggnad, tekniköverföring, sanitära och fytosanitära standarder, investeringar och investeringsfinansiering, miljöskydd samt rättsliga ramar.

2. Målen för samarbetet inom utvecklingen av inlandsfisket och vattenbruket är att främja en hållbar användning av inlandsfiskets resurser, öka produktionen inom vattenbruket, undanröja restriktioner på utbudssidan, förbättra fiskens och fiskeriprodukternas kvalitet så att de uppfyller internationella sanitära och fytosanitära krav, förbättra tillträdet till EU-marknaden, ta itu med inomregionala handelshinder, locka kapital och investeringar till sektorn, bygga upp kapacitet och förbättra tillgången till finansiellt stöd för privata investerare för utveckling av inlandsfisket och vattenbruket.

DEL IV

JORDBRUK

ARTIKEL 57

Tillämpningsområde och definitioner

1. Bestämmelserna i denna del ska vara tillämpliga på grödor och boskap, inklusive produktionsinsekter.

2. Vid tillämpning av denna del och del V avdelning II gäller följande definitioner:

a) *jordbruk*: verksamhet som innefattar grödor, boskap och produktionsinsekter.

b) *jordbruksprodukter*: produkter som omfattas av bilaga 1 till WTO-avtalet om jordbruk.

c) *jordbruksfinansiering*: tillhandahållande av finansiella resurser till stöd för jordbruksrelaterad verksamhet längs hela värdekedjan, t.ex. i fråga om insatsvaror, jordbrukstjänster, produktion, lagring, distribution, produktomvandling och saluföring.

d) *jordbruksinsatsvaror*: alla ämnen, material och redskap och all utrustning som används vid produktion och hantering av jordbruksprodukter.

e) *hållbar jordbruksteknik*: teknik som är utformad med särskild hänsyn till dess miljömässiga, sociala och ekonomiska verkan.

f) *livsmedels- och nutritionstrygghet*: att alla människor alltid har fysisk och ekonomisk tillgång till säkra, tillräckliga och näringsriktiga livsmedel för att tillgodose sina behov för ett produktivt och hälsosamt liv.

g) *försörjningstrygghet*: tillräcklig och hållbar tillgång till inkomster och resurser för att uppfylla grundläggande behov på ett rättvist sätt (inklusive tillräcklig tillgång till livsmedel, dricksvatten, hälso- och sjukvårdsinrättningar, möjligheter till utbildning, bostäder och tid för samhällsdeltagande och social integration).

h) *naturkatastrof*: en följd av t.ex. torka, jordbävningar, jordskred, vulkanutbrott, översvämningar, skadegörare och sjukdomar.

i) *småbrukare*: producenter med begränsade resurser och egna små markinnehav på mindre än två (2) hektar, vars verksamhet är alltför liten för att locka tillhandahållandet av de tjänster som krävs för att väsentligt öka produktiviteten och utnyttja marknadsmöjligheter.

j) *hållbar utveckling*: innefattar inom ramen för denna del förvaltning och skydd av naturresursbasen för ekonomisk och social utveckling på ett sätt som syftar till att tillgodose mänskliga behov för nuvarande och kommande generationer.

ARTIKEL 58

Mål

1. Parterna är överens om att det grundläggande målet för denna del är hållbar jordbruksutveckling, som inbegriper men inte är begränsat till livsmedelstrygghet, försörjningstrygghet, landsbygdsutveckling och fattigdomsbekämpning i EAC-partnerstaten/-erna.

2. Målen för denna del är att

a) främja samarbete mellan parterna i syfte att skapa välstånd och förbättra livskvaliteten för dem som ägnar sig åt jordbruksverksamhet, genom ökad produktion och produktivitet samt större marknadsandelar,

b) förbättra livsmedels- och nutritionstryggheten i EAC-partnerstaten/-erna genom att främja åtgärder för ökat mervärde, produktionsökningar, kvalitet, säkerhet, marknadsintegration, handel, tillgång och tillgänglighet,

c) bidra till möjligheter till förvärvsarbete i en moderniserad jordbrukssektors hela värdekedja,

d) utveckla moderna och konkurrenskraftiga jordbruksbaserade industrier,

e) främja en hållbar användning och förvaltning av natur- och kulturresurser genom utveckling av miljövänlig och hållbar teknik som ökar produktiviteten inom jordbruket,

f) bidra till konkurrenskraften genom att främja åtgärder för ökat mervärde i hela leveranskedjan för att få tillgång till marknader,

g) öka producenters intäkter genom att utveckla saluföringen av jordbruksprodukter med ökat mervärde på marknaden,

h) underlätta anpassning av jordbrukssektorn och landsbygdsekonomin för att hantera globala ekonomiska förändringar,

i) tillvarata och höja det ekonomiska resultatet för småbrukare genom kapacitetsuppbyggnad av jordbrukarnas intresseorganisationer,

j) förbättra handels- och marknadslättnader för jordbruksråvaror, för att öka intäkterna i utländsk valuta,

k) förbättra infrastrukturen inom EAC-partnerstaten/-erna för främjande av produktion, saluföring och distribution av jordbruksinsatsvaror och jordbruksprodukter och produktiviteten för sådana varor och produkter, med särskild tonvikt på lagring, gradering, hantering, förpackning och transport.

ARTIKEL 59

Allmänna principer

1. Parterna erkänner jordbrukets betydelse för EAC-partnerstatens/-ernas ekonomi(er), som den huvudsakliga försörjningskällan för majoriteten av befolkningen i EAC-partnerstaten/-erna, den viktigaste faktorn för att säkra livsmedels- och nutritionstryggheten, en sektor med potentiellt hög tillväxt och ökat mervärde och som en källa till exportinkomster.

2. Med hänsyn till jordbrukets olika funktioner i EAC-partnerstatens/-ernas ekonomi(er) är parterna överens om att använda en övergripande strategi för jordbruket som grund för hållbar utveckling.

3. Parterna är överens om att samarbeta för att främja en hållbar tillväxt i jordbrukssektorn, med hänsyn till dess mångahanda aspekter och de olika ekonomiska, sociala och miljömässiga förhållandena och utvecklingsstrategierna i EAC-partnerstaten/-erna.

4. Parterna erkänner att en djupare integration inom jordbrukssektorn i alla EAC-partnerstater kommer att bidra till en tillväxt av de interregionala marknaderna och öka utrymmet för investeringar och utveckling av den privata sektorn.

5. Parterna erkänner vikten av att stödja jordbruksproduktion, åtgärder för ökat mervärde och initiativ för handel med jordbruksprodukter och marknadsutveckling, genom att tillhandahålla lämpliga instrument och regelverk för att bemöta förändrade marknadsvillkor. I detta avseende är parterna fast beslutna att arbeta tillsammans för att locka nödvändiga investeringar till EAC-partnerstaten/-erna.

6. Parterna är överens om att de prioriterade jordbruksfrågor som behandlas i denna del ska ha en tydlig koppling till den regionala övergripande policyramen för livsmedels- och nutritionstrygghet och fattigdomsbekämpning, för att säkerställa konsekvens i och riktlinjer för den regionala utvecklingsagendan.

ARTIKEL 60

Övergripande dialog

1. Parterna ska inrätta en övergripande dialog om jordbruks- och landsbygdsutvecklingspolitik mellan EAC-partnerstaten/-erna och EU (*jordbruksdialogen*), vilken täcker alla frågor som omfattas av denna del. Jordbruksdialogen ska övervaka framstegen med att genomföra denna del och utgöra ett forum för utbyte och samarbete om respektive parts inhemska jordbrukspolitik och, i synnerhet, jordbrukets roll när det gäller att förbättra jordbruksinkomster, livsmedelstrygghet, en hållbar resursanvändning, landsbygdsutveckling och ekonomisk tillväxt i EAC-partnerstaten/-erna.

2. Jordbruksdialogen ska äga rum inom ramen för kommittén för högre tjänstemän.

3. Parterna ska fastställa arbetsmetoderna och formerna för jordbruksdialogen genom ömsesidig överenskommelse.

ARTIKEL 61

Regional integration

Parterna erkänner att integreringen av jordbrukssektorn i EAC-partnerstaten/-erna, genom att stegvis avlägsna hinder och tillhandahålla en lämplig rättslig och institutionell ram och genom en harmonisering och konvergens av politiken, kommer att bidra till en fördjupning av den regionala integrationsprocessen och därmed bidra till en utvidgning av de regionala marknaderna, vilket kommer att öka utrymmet för investeringar och utveckling av den privata sektorn.

ARTIKEL 62

Möjliggörande strategier

Parterna erkänner vikten av att anta och genomföra strategier och institutionella reformer för att möjliggöra och underlätta att målen för denna del kan uppnås.

ARTIKEL 63

En hållbar utveckling av jordbruket

Parterna ska samarbeta för att uppnå en hållbar utveckling av jordbruket med särskild inriktning på att stödja den utsatta landsbygdsbefolkningen i EAC-partnerstaten/-erna mot bakgrund av föränderliga produktions- och handelsmönster i världen samt konsumenternas smak och preferenser.

ARTIKEL 64

Livsmedels- och nutritionstrygghet

1. Parterna är överens om att bestämmelserna i detta avtal ska möjliggöra för EAC-partnerstaten/-erna att genomföra ändamålsenliga åtgärder för att uppnå livsmedels- och nutritionstrygghet och en hållbar utveckling av jordbruket, och att utveckla kommersiella jordbruksmarknader i regionen för att garantera livsmedels- och nutritionstryggheten.

2. Parterna ska säkerställa att de åtgärder som vidtas inom ramen för denna del syftar till att förstärka livsmedels- och nutritionstryggheten och ska undvika att anta åtgärder som skulle kunna äventyra livsmedels- och nutritionstryggheten på såväl hushållsnivå som nationell och regional nivå.

ARTIKEL 65

Förvaltning av värdekedjan

Parterna är överens om att ha en regional strategi för att förstärka utbudskapaciteten inom jordbruket, genom att identifiera värdefulla undersektorer i jordbruket där regionen har konkurrensfördelar, och dra nytta av investeringar som kan innebära att komparativa fördelar omsätts i konkurrensfördelar.

ARTIKEL 66

System för tidig varning

Parterna erkänner behovet av att inrätta, förbättra och förstärka informationssystem om livsmedelstrygghet, inklusive nationella system för tidig varning samt sårbarhetsbedömnings- och övervakningssystem, och att genomföra åtgärder för kapacitetsuppbyggnad, i samverkan med och genom befintliga internationella och regionala mekanismer.

ARTIKEL 67

Teknik

Parterna erkänner vikten av modern och hållbar jordbruksteknik och är överens om att utveckla och främja användningen av modern jordbruksteknik, vilket omfattar

a) teknik för hållbar bevattning och växtnäringsbevattning,

b) vävnadskultur och mikroförökning,

c) förbättrat utsäde,

d) artificiell inseminering,

e) integrerat växtskydd,

f) produktförpackning,

g) hantering efter skörd,

h) ackrediterade laboratorier,

i) bioteknik,

j) riskbedömning och riskhantering.

ARTIKEL 68

Inhemska politiska åtgärder

1. Varje part ska säkerställa transparens på området för jordbruksstöd som berör handeln med jordbruksprodukter. För detta ändamål ska EU regelbundet inom jordbruksdialogen rapportera till EAC-partnerstaten/-erna om den rättsliga grunden, formen och beloppen för sådant stöd. Sådan information ska anses ha tillhandahållits om den görs tillgänglig på en offentligt tillgänglig webbplats av parterna eller för deras räkning.

2. EU får inte bevilja subventioner för export av jordbruksprodukter till EAC-partnerstaten/-erna från och med detta avtals ikraftträdande. Detta förbud ska ses över av EPA-rådet efter 48 månader.

3. Kommittén för högre tjänstemän ska vidare granska frågor som kan uppstå i samband med tillträde för parternas jordbruksprodukter till varandras marknader. Kommittén får utfärda rekommendationer till EPA-rådet i enlighet med artikel 107.

ARTIKEL 69

Produktion och saluföring av jordbruksråvaror

1. Parterna erkänner de utmaningar som EAC-partnerstaten/-erna står inför på grund av beroendet av export av primära jordbruksråvaror, som kännetecknas av hög prisvolatilitet och försämrade bytesförhållanden, för att få intäkter i utländsk valuta.

2. Parterna är därför överens om följande:

a) Att stärka offentlig-privata partnerskap för investeringar i produktion, bearbetning och saluföring av jordbruksråvaror.

b) Att samarbeta för att utveckla kapacitet för att få tillträde till nischmarknader och underlätta efterlevnaden av råvarustandarder för att uppfylla sådana marknadskrav.

c) Att stödja diversifiering av jordbruksproduktion och exportprodukter i EAC-partnerstaten/-erna.

d) Att öka producenternas intäkter genom att utveckla saluföringen av jordbruksprodukter med ökat mervärde på marknaden.

ARTIKEL 70

Övervakning

Parterna är överens om att EPA-rådet ska granska och övervaka genomförandet av deras skyldigheter enligt detta avtal. EPA-rådet ska sörja för ändamålsenlig övervakning av att skyldigheterna efterlevs genom att säkerställa transparens och ge parterna möjlighet att bedöma hur dessa skyldigheter bidrar till deras långsiktiga mål att upprätta ett rättvist och marknadsorienterat system för jordbrukshandeln.

ARTIKEL 71

Länder som är nettoimportörer av livsmedel

1. Parterna erkänner vikten av att bemöta farhågorna i den eller de EAC-partnerstater som är nettoimportörer av livsmedel. Syftet med denna artikel är således att hjälpa stater som är nettoimportörer av livsmedel att utarbeta program för att trygga livsmedelsförsörjningen.

2. Parterna är överens om att

a) ta itu med restriktioner för produktion, lagring och distribution av livsmedel i EAC-partnerstaten/-erna,

b) uppbringa livsmedelsbistånd inom EAC-partnerstaten/-erna och andra afrikanska regionala ekonomiska gemenskaper,

c) förbättra samordningen av livsmedelsbistånd.

3. Parterna är överens om att bibehålla en tillräcklig nivå på livsmedelsbiståndet, med hänsyn till biståndsmottagarnas intressen, och att säkerställa att de åtgärder som avses i punkt 2 inte oavsiktligt hindrar tillhandahållandet av livsmedelsbistånd i nödsituationer.

4. Parterna ska säkerställa att livsmedelsbistånd ges i full överensstämmelse med åtgärder som syftar till att förhindra att biståndet missbrukas för kommersiella ändamål, vilket innebär att

a) säkerställa att alla livsmedelsbiståndstransaktioner tillgodoser ett behov och att livsmedelsbiståndet helt och hållet ges i form av bidrag, och

b) biståndet vare sig direkt eller indirekt är bundet till kommersiell export av jordbruksprodukter eller andra varor och tjänster.

ARTIKEL 72

Betydelsen av vissa sektorer

1. Parterna erkänner att

a) tillräcklig tillgång till livsmedel, rent och säkert dricksvatten, hälso- och sjukvårdsinrättningar, möjligheter till utbildning, bostäder, samhällsdeltagande och social integration är viktiga faktorer för försörjningstryggheten på landsbygden,

b) utveckling av infrastruktur för jordbruket, inbegripet för produktion, bearbetning, saluföring och distribution, spelar en avgörande roll i EAC-partnerstatens/-ernas socioekonomiska landsbygdsutveckling och regionala integration,

c) tekniska stödtjänster, såsom lantbruksvetenskaplig forskning och fortbildnings- och rådgivningstjänster, är viktiga för att höja produktiviteten inom jordbruket,

d) underlättande av jordbruksfinansiering är en viktig åtgärd för att omvandla jordbrukssektorn i EAC-partnerstaten/-erna, och att finansiering krävs för teknisk utveckling inom jordbruket, krediter och försäkringar för lantbruk, infrastrukturutveckling och marknader samt utbildning av lantbrukare, och

e) hållbar landsbygdsutveckling är viktig för att förbättra levnadsstandarden för landsbygdsbefolkningen i EAC-partnerstaten/-erna.

2. Parterna är överens om att samarbeta på områdena försörjningstrygghet, jordbruksinfrastruktur, tekniska stödtjänster, tjänster för jordbruksfinansiering och landsbygdsutveckling i enlighet med avdelning II i del V.

ARTIKEL 73

Informationsutbyte och samråd

1. Parterna är överens om att utbyta erfarenheter och information om bästa praxis och att samråda i alla frågor för att uppnå målen för denna del.

2. Parterna är överens om att

a) utbyta information om produktion, konsumtion och handel på jordbruksområdet och om utvecklingen på de respektive marknaderna för jordbruksprodukter,

b) utbyta information om investeringsmöjligheter och tillgängliga stimulansåtgärder inom jordbrukssektorn, inbegripet småskalig verksamhet,

c) utbyta information sinsemellan om strategier, lagar och andra författningar som rör jordbruket,

d) diskutera de politiska och institutionella förändringar som behövs för att stödja omvandlingen av jordbrukssektorn samt utformningen och genomförandet av regionala strategier för jordbruk och landsbygdsutveckling i strävan att uppnå regional integration,

e) utbyta information om ny och lämplig teknik samt strategier och åtgärder rörande jordbruksprodukters kvalitet.

ARTIKEL 74

Geografiska beteckningar

1. Parterna erkänner vikten av geografiska beteckningar för hållbart jordbruk och landsbygdsutveckling.

2. Parterna är överens om att samarbeta när det gäller identifiering, erkännande och registrering av produkter som skulle kunna dra nytta av ett skydd för geografiska beteckningar och att vidta andra åtgärder som syftar till att uppnå ett skydd för på detta sätt identifierade produkter.

DEL V

EKONOMISKT SAMARBETE OCH UTVECKLINGSSAMARBETE

ARTIKEL 75

Allmänna bestämmelser

1. I enlighet med artiklarna 34 och 35 i AVS–EU-partnerskapsavtalet, undertecknat i Cotonou den 23 juni 2000 och i dess senast reviderade form och enligt motsvarande bestämmelser i dess efterföljande avtal, bekräftar parterna på nytt att utvecklingssamarbete är en central del i partnerskapet och väsentligt för att uppnå målen för det här avtalet. Parterna är överens om att bilaga VI till detta avtal har företräde framför bestämmelserna i denna del av avtalet.

2. Parterna är överens om att inrikta sig på utvecklingsbehoven i EAC-partnerstaten/-erna genom att öka produktions- och utbudskapaciteten, uppmuntra till strukturomvandling och konkurrenskraft i deras ekonomier, stärka deras ekonomiska diversifiering samt öka mervärdet, för att främja en hållbar utveckling och stödja den regionala integrationen.

3. Parterna åtar sig att samarbeta för att underlätta genomförandet av detta avtal och stödja regional integration och regionala utvecklingsstrategier. Parterna är överens om att samarbetet ska grundas på denna del om ekonomiskt samarbete och utvecklingssamarbete och utvecklingsmatrisen för det ekonomiska partnerskapsavtalet, båda med förbehåll för bestämmelserna i bilaga VI vilka har företräde, utöver de regionala och nationella utvecklingsstrategierna i EAC-partnerstaten/-erna. Matrisen och motsvarande grundläggande riktmärken, indikatorer och mål, som återspeglar de behov som identifierats av EAC-partnerstaten/-erna vid tidpunkten för undertecknandet av det ekonomiska partnerskapsavtalet mellan EU och EAC, bifogas detta avtal som bilaga III a och bilaga III b. Dessa ska ses över vart femte (5:e) år. Samarbetet ska utformas som både ekonomiskt och icke-ekonomiskt stöd till EAC-partnerstaten/-erna.

4. I detta avseende ska finansieringen av utvecklingssamarbetet mellan EAC-partnerstaten/-erna och EU för genomförandet av detta avtal ske inom ramen för reglerna och de relevanta förfarandena i Cotonouavtalet och dess efterföljande avtal, och inom ramen för relevanta efterföljande instrument som finansieras genom Europeiska unionens allmänna budget. Med hänsyn till de nya utmaningar som följer av den ökade regionala integrationen och konkurrensen på världsmarknaderna är parterna överens om att en av prioriteringarna ska vara att stödja genomförandet av detta avtal. Parterna är överens om att de finansiella instrument som föreskrivs i Cotonouavtalet och dess efterföljande avtal ska tas i anspråk för att maximera de förväntade fördelarna med detta avtal.

5. För genomförandet av detta avtal åtar sig parterna att gemensamt och enskilt mobilisera resurser med utgångspunkt i riktlinjerna enligt de särskilda bestämmelserna om resursmobilisering i avdelning X, och med förbehåll för bestämmelserna i bilaga VI till detta avtal vilka har företräde.

6. I överensstämmelse med Parisförklaringen om biståndseffektivitet, som antogs 2005, är parterna överens om att i tillämpliga fall använda och stödja nationella och/eller regionala leveransmekanismer, anslag eller faciliteter för att kanalisera och samordna resurser för genomförandet av detta avtal.

ARTIKEL 76

Mål

Det ekonomiska samarbetet och utvecklingssamarbetet ska syfta till att

a) stärka konkurrenskraften i EAC-partnerstatens/-ernas ekonomi(er),

b) bygga upp utbudskapaciteten och möjliggöra ett smidigt genomförande av detta avtal,

c) omvandla strukturen i EAC-partnerstatens/-ernas ekonomi(er) genom att skapa en stark, konkurrenskraftig och diversifierad ekonomisk bas med hjälp av förbättrad produktion, distribution, transport och saluföring,

d) utveckla handelskapacitet och förmåga att locka till sig investeringar,

e) stärka politik och regleringar för handel och investeringar, och

f) fördjupa regional integration.

ARTIKEL 77

Samarbetsområden

Det ekonomiska samarbetet och utvecklingssamarbetet ska omfatta följande områden, med förbehåll för bestämmelserna i bilaga VI till detta avtal vilka har företräde:

a) Infrastruktur.

b) Jordbruk och boskap.

c) Utveckling av den privata sektorn.

d) Fiske.

e) Vatten och miljö.

f) Marknadstillträdesfrågor, inbegripet

i) sanitära och fytosanitära åtgärder,

ii) tekniska handelshinder, och

iii) förenkling av tullförfaranden och handelsprocedurer i EAC-partnerstaten/-erna.

g) Anpassningsåtgärder inom ramen för det ekonomiska partnerskapsavtalet.

h) Resursmobilisering.

AVDELNING I

INFRASTRUKTUR

ARTIKEL 78

Tillämpningsområde och mål

1. Samarbetet på området utveckling av fysisk infrastruktur ska särskilt omfatta transport, energi och informations- och kommunikationsteknik.

2. Målen inom detta område är att

a) öka EAC-partnerstatens/-ernas konkurrenskraft,

b) ta itu med restriktioner på utbudssidan på institutionell, nationell och regional nivå, och

c) stärka utvecklingen av offentlig-privata partnerskap.

ARTIKEL 79

Transport

1. Samarbetet inom transport ska inbegripa väg-, järnvägs-, luft- och sjötransport.

2. Målen inom detta område är att

a) förbättra nationella och regionala anslutningar för att fördjupa den regionala ekonomiska integrationen,

b) utveckla, omstrukturera, återställa, uppgradera och modernisera varaktiga och effektiva transportsystem i EAC-partnerstaten/-erna,

c) förbättra rörligheten för personer och flödet av varor, och

d) förbättra marknadstillträdet genom förbättrade väg-, luft-, sjö- och järnvägstransporter samt transporter på inre vattenvägar.

3. Om inte annat följer av bestämmelserna i artikel 75 är parterna överens om att samarbeta på följande områden:

a) Förvaltning av transportsystem.

b) Förbättring, utveckling och modernisering av infrastruktur på alla nivåer, inklusive utveckling av intermodala infrastrukturnät.

c) Förstärkning av den institutionella, tekniska och administrativa kapaciteten i EAC-partnerstaten/-erna när det gäller standarder, kvalitetssäkring, metrologi och tjänster för bedömning av överensstämmelse.

d) Teknikutveckling, tekniköverföring, innovation, informationsutbyte, nätverk och saluföring.

e) Främjande av partnerskap, förbindelser och samriskföretag mellan ekonomiska aktörer.

f) Förbättring av säkerheten och tillförlitligheten i transportsektorn, inklusive meteorologiska prognoser, hantering av farligt gods och räddningstjänst.

g) Utveckling av regional transportpolitik och regelverk.

ARTIKEL 80

Energi

1. Samarbetet inom energisektorn ska omfatta deltagande av både den offentliga och privata sektorn i energiproduktion, energiöverföring och energidistribution samt gränsöverskridande energihandel.

2. Målen inom detta område är att

a) utveckla, öka och utvidga regionens energiproduktionskapacitet,

b) utöka antalet alternativa energikällor,

c) utveckla, utöka och utvidga nätverk,

d) utveckla, öka och utvidga energidistribution och energiöverföring,

e) förbättra EAC-partnerstatens/-ernas tillgång till moderna, effektiva, tillförlitliga, diversifierade, hållbara och förnybara källor med ren energi till konkurrenskraftiga priser,

f) förbättra produktions-, distributions- och förvaltningskapacitet för energi på nationell och regional nivå,

g) främja energisammankoppling både inom och utom EAC-partnerstaten/-erna för maximalt energiutnyttjande, och

h) stödja skapandet av ett gynnsamt klimat för att locka investeringar till sektorn.

3. Om inte annat följer av bestämmelserna i artikel 75 är parterna överens om att samarbeta på följande områden:

a) Produktions-, överförings- och distributionskapacitet för befintliga energikällor, särskilt för vattenkraft, petroleum och biomassa.

b) Diversifiering av energimixen för att inkludera andra potentiella energikällor som är socialt och miljömässigt godtagbara och som minskar oljeberoendet.

c) Utveckling av energiinfrastruktur, bland annat i landsbygdsområden.

d) Utarbetande av lämpliga rättsliga och politiska reformer på energiområdet, bland annat i fråga om kommersialisering och privatisering.

e) Sammanlänkning och samarbete på regional och interregional nivå när det gäller produktion och distribution av energi.

f) Kapacitetsuppbyggnad i fråga om mänskliga resurser och förbättringar av förvaltning, tjänstestandarder och institutionella strukturer.

g) Teknikutveckling och tekniköverföring, forskning och utveckling, innovation, informationsutbyte och utveckling av databaser och nätverk.

h) Partnerskap, förbindelser och samriskföretag.

ARTIKEL 81

Informations- och kommunikationsteknik (IKT)

1. Samarbetet inom IKT-sektorn ska omfatta utveckling av informations- och kommunikationsteknik, konkurrenskraft, innovation och åtgärder för en smidig övergång till informationssamhället.

2. Målen inom detta område är att

a) utveckla IKT-sektorn,

b) förbättra IKT:s bidrag till underlättande av handel med hjälp av e-tjänster, e-handel, e-förvaltning, e-hälsa, säkra transaktioner och andra socioekonomiska sektorer.

3. Om inte annat följer av bestämmelserna i artikel 75 är parterna överens om att samarbeta på följande områden:

a) IKT-konnektivitet och IKT-kostnadseffektivitet på nationell, regional och global nivå.

b) Spridning av ny informations- och kommunikationsteknik.

c) Utveckling av rättsliga ramar för IKT.

d) Teknikutveckling, tekniköverföring, teknikapplikationer, forskning och utveckling, innovation, informationsutbyte, nätverk och saluföring.

e) Kapacitetsuppbyggnad i fråga om mänskliga resurser och förbättringar av tjänstestandarder och institutionella strukturer.

f) Partnerskap, förbindelser och samriskföretag mellan ekonomiska aktörer.

g) Främjande av och stöd till utveckling av nischmarknader för IKT-baserade tjänster.

AVDELNING II

JORDBRUK

ARTIKEL 82

Tillämpningsområde och mål

1. Samarbetet inom ramen för denna avdelning ska vara tillämpligt på grödor och boskap, inklusive produktionsinsekter.

2. Parterna är överens om att det huvudsakliga målet för denna avdelning är hållbar jordbruksutveckling, som inbegriper men inte är begränsat till livsmedelstrygghet, försörjningstrygghet, landsbygdsutveckling och fattigdomsbekämpning i EAC-partnerstaten/-erna.

3. De övriga målen för denna avdelning anges i artikel 58 i del IV.

ARTIKEL 83

Samarbetsområden

1. Parterna erkänner jordbrukssektorns betydelse för EAC-partnerstatens/-ernas ekonomi(er) och är överens om att samarbeta för att främja dess omvandling, i syfte att öka dess konkurrenskraft, säkerställa livsmedels- och nutritionstrygghet, bidra till landsbygdsutveckling samt underlätta anpassningen av jordbruket och landsbygdsekonomin för att beakta effekterna av att detta avtal genomförs, där småbrukare särskilt uppmärksammas.

2. Parterna är överens om att samarbeta på följande områden:

a) Regional integration

Förbättrad tillgång till regionala och internationella marknader för jordbruksprodukter, inbegripet utveckling av marknadssystem och marknadsutvecklingsstrategier.

b) Möjliggörande politik

i) Utveckling av jordbrukspolitik, rättsliga ramar, uppbyggnad av nödvändig kapacitet och stöd till institutionell utveckling på nationell och regional nivå.

ii) Uppbyggnad av kapacitet i EAC-partnerstaten/-erna för att dra full nytta av ökade handelsmöjligheter och maximera värdet av handelsreformer.

c) En hållbar utveckling av jordbruket

i) Gemensamma verksamheter på regional nivå, inbegripet produktion av gödselmedel och utsäde, utveckling av boskapsuppfödning och bekämpning av växt- och djursjukdomar.

ii) Främjande och förstärkning av bearbetnings-, saluförings-, distributions- och transportfunktioner och hantering av jordbruksprodukter.

iii) Kapacitetsuppbyggnad för att efterleva internationella standarder som rör jordbruksproduktion, förpackning och sanitära och fytosanitära åtgärder.

d) Infrastruktur för jordbruket

i) Utveckling av stödjande infrastruktur för jordbruket, inbegripet hållbara bevattningssystem, insamling, lagring och hantering av vatten, saluföring och gradering.

ii) Utveckling av forsknings- och utbildningsinfrastruktur, lagringsanläggningar, tillfartsvägar och vägar för lokalt tillträde.

iii) Utveckling av infrastruktur för bearbetning av jordbruksprodukter.

iv) Inrättande av ett centrum för lantbruksmeteorologi i EAC-partnerstaten/-erna.

v) Utveckling av modern marknadsinfrastruktur för utvidgning av inhemska och regionala marknader.

e) Livsmedels- och nutritionstrygghet

i) Kapacitetsuppbyggnad i stads- och landsbygdssamhällen för främjande av förbättrade försörjningsmöjligheter, fattigdomsutrotning och hållbar utveckling.

ii) Diversifiering av jordbruksproduktion och utveckling av produkter som tillgodoser behovet av livsmedels- och nutritionstrygghet i EAC-partnerstaten/-erna.

iii) Utformning och genomförande av program som leder till ökad produktion och produktivitet inom jordbrukssektorn, med särskild inriktning på småbrukare.

iv) Kapacitetsutveckling för efterlevnad av nationella och regionala bestämmelser om livsmedelssäkerhet.

v) Utformning och genomförande av sociala anpassningsprogram i regioner som drabbats av naturkatastrofer.

f) Förvaltning av värdekedjan

i) Främjande av användning av hållbar jordbruksteknik och utbud av nödvändiga jordbruksinsatsvaror.

ii) Ökad produktion, produktivitet och konkurrenskraft inom jordbrukssektorn genom att främja jordbruksbaserade industrier.

iii) Åtgärder för ökat mervärde i hela leveranskedjan för jordbruksprodukter, för att uppfylla kraven på nationella, regionala och internationella marknader.

iv) Främjande av utveckling av verksamhet för bearbetning, saluföring, distribution och transport av jordbruksprodukter.

g) System för tidig varning

i) Kapacitetsuppbyggnad när det gäller att bedöma och sprida information om de sannolika konsekvenserna av annalkande katastrofer långt i förväg, för att kunna vidta beredskapsåtgärder på ett tidigt stadium.

ii) Utveckling och förvaltning av nationella och regionala informationssystem.

iii) Utveckling, förstärkning och sammankoppling av system för tidig varning och beredskapsplaner och strategier för katastrofinsatser på nationell och regional nivå.

iv) Stöd till olika åtgärder för anpassning till och begränsning av klimatförändringar i EAC-partnerstaten/-erna.

h) Produktion och saluföring av jordbruksråvaror

i) Utveckling av kapacitet för att få tillträde till nischmarknader och underlätta efterlevnaden av råvarustandarder för att uppfylla sådana marknadskrav.

ii) Diversifiering av jordbruksproduktion och exportprodukter i EAC-partnerstaten/-erna.

iii) Utveckling av modern marknadsinfrastruktur för utvidgning av inhemska och regionala marknader.

iv) Utveckling av program för förpackning och märkning av produkter så att EAC-partnerstatens/-ernas producenter kan säkra högre priser för råvaruexporten.

i) Landsbygdsutveckling

i) Kapacitetsuppbyggnad hos jordbrukargrupper längs hela värdekedjan inom jordbruket.

ii) Förbättrade transport-, kommunikations- och marknadssystem när det gäller saluföring av jordbruksinsatsvaror och jordbruksprodukter.

iii) Åtgärder för att hantera sociokulturella hinder som påverkar jordbrukssystemen, t.ex. språkskillnader, dålig läs- och skrivkunnighet, könsdiskriminering och lokala hälsosituationer.

iv) Förbättring av lantbrukarnas tillgång till kredittjänster och förvaltning av naturresurser och kulturella resurser.

v) Utarbetande av relevanta policyåtgärder för att stödja småbrukares tillgång i god tid till adekvata jordbruksinsatsvaror.

j) Länder som är nettoimportörer av livsmedel

Åtgärder för att hantera restriktioner för produktion, lagring och distribution av livsmedel i EAC-partnerstaten/-erna.

k) Försörjningstrygghet

i) Kapacitetsuppbyggnad för att utveckla sociala tjänster för befolkningen i landsbygdsområden och stadsnära områden.

ii) Ökning av hushållens totala inkomster från jordbruksproduktion, bl.a. genom diversifiering, ökat mervärde, sysselsättning utanför jordbruket och införande av ny hållbar jordbruksteknik, i EAC-partnerstaten/-erna.

iii) Ökad produktivitet inom jordbrukssektorn i EAC-partnerstaten/-erna.

iv) Ökad användning av hållbar jordbruksteknik.

l) Tekniska stödtjänster

EU åtar sig att tillhandahålla tillräckliga resurser och tekniskt bistånd för kapacitetsuppbyggnad till EAC-partnerstaten/-erna på ett förutsägbart och hållbart sätt inom följande områden:

i) Förstärkning av innovation och överföring av teknik, kunskap samt forskning och utveckling.

ii) Utveckling och ökad användning av mekanisering inom EAC-partnerstatens/-ernas jordbrukssektor.

iii) Inrättande av anläggningar för produktion av jordbruksinsatsvaror och system för distribution av jordbruksinsatsvaror i EAC-partnerstaten/-erna.

iv) Främjande och utökning av investeringar i jordbruksforskning, rådgivningsverksamhet för lantbruket, utbildning och förbindelser mellan forskning, rådgivning och lantbrukare.

v) Vid behov, inrättande och förstärkning av regionala kompetenscentrum, inbegripet centrum för lantbruksmeteorologi och biotekniska, analytiska och diagnostiska laboratorier för grödor, boskap och mark.

vi) Förbättrad tillgång till tjänster för växt- och djurproduktion, inbegripet boskapsavel, veterinärtjänster och växtinspektionstjänster.

m) Tjänster för jordbruksfinansiering

i) Förstärkning av finansieringstjänster på landsbygden för småskaliga producenter, bearbetningsföretag och handlare.

ii) Utveckling av regionala mekanismer eller en fond för jordbruks- och landsbygdsutveckling.

iii) Utveckling av mikrofinansieringsinstitut och försäkringssystem för jordbruk.

iv) Underlättad tillgång till krediter från banker och andra finansinstitut för jordbruksbearbetningsföretag, handlare och lantbrukare.

v) Stöd till EAC-partnerstatens/-ernas finansinstitut för jordbrukssektorn och underlättande av den privata sektorns tillgång till kapitalmarknaderna, för att anskaffa både kortfristigt och långfristigt kapital.

n) Geografiska beteckningar

i) Utveckling av strategier och rättsliga ramar för geografiska beteckningar.

ii) Fastställande av regler för geografiska beteckningar.

iii) Utveckling av en uppförandekod för fastställande av produkters ursprung.

iv) Underlättande av lokala organisationer och institutioner för att samordna lokala intressenter när det gäller geografiska beteckningar och produktöverensstämmelse.

v) Kapacitetsuppbyggnad för identifiering, registrering och saluföring av produkter med geografiska beteckningar och för sådana produkters spårbarhet och överensstämmelse.

vi) Utveckling av andra samarbetsområden under denna rubrik som kan uppstå i framtiden.

AVDELNING III

UTVECKLING AV DEN PRIVATA SEKTORN

ARTIKEL 84

Tillämpningsområde och mål

1. Samarbetet om utveckling av den privata sektorn ska innefatta investeringsfrämjande och företagsutveckling.

2. Målen för denna avdelning är att

a) skapa ett gynnsamt klimat för främjandet av investeringar och privata företag, inklusive utveckling av nya industrier, utländska direktinvesteringar och tekniköverföring,

b) stärka utbudskapacitet, konkurrenskraft och åtgärder för ökat mervärde,

c) förbättra tillgången till investeringsfinansiering från EU:s finansinstitut, såsom Europeiska investeringsbanken,

d) bygga upp kapacitet och tillhandahålla institutionellt stöd för utvecklingsinstitutioner för den privata sektorn, såsom investeringsfrämjande organ, apex-organ, handelskammare, föreningar, kontaktpunkter och institutioner för förenklade handelsprocedurer,

e) utveckla och/eller stärka en politisk och rättslig ram som främjar och skyddar investeringar,

f) förbättra stöd- och leveransmekanismer för den privata sektorn från de gemensamma AKS–EU-institutionerna, inbegripet bl.a. centrumet för jordbruksutveckling, för att främja investeringar i EAC-partnerstaten/-erna, och

g) skapa och stärka partnerskap, samriskföretag, utkontraktering, uppdragsavtal och förbindelser.

ARTIKEL 85

Främjande av investeringar

Parterna är överens om att främja investeringar i EAC-partnerstaten/-erna med hjälp av följande:

a) Stöd till reformer av politiken och den rättsliga ramen.

b) Stöd till förstärkt institutionell kapacitet, i synnerhet kapacitetsuppbyggnad för investeringsfrämjande organ i EAC-partnerstaten/-erna och andra institutioner som medverkar i att främja och underlätta utländska och lokala investeringar.

c) Stöd till inrättande av lämpliga administrativa strukturer, inbegripet gemensamma kontaktpunkter, för inflöde och påbörjande av investeringar.

d) Stöd till att skapa ett förutsägbart och säkert investeringsklimat med kontinuitet.

e) Stöd till EAC-partnerstatens/-ernas insatser för att utforma intäktsgenererande instrument i syfte att mobilisera investeringsresurser.

f) Inrättande av och stöd till riskreducerande försäkringssystem i syfte att öka investerares förtroende för EAC-partnerstaten/-erna.

g) Stöd till inrättandet av mekanismer för informationsutbyte mellan EAC-partnerstatens/-ernas investeringsorgan och deras motsvarigheter i EU.

h) Uppmuntran av investeringar från EU:s privata sektor i EAC-partnerstaten/-erna.

i) Stöd till inrättandet av finansiella ramar och instrument som är anpassade till små och medelstora företags investeringsbehov.

j) Underlättande av partnerskap genom samriskföretag och kapitalfinansiering.

ARTIKEL 86

Företagsutveckling

Parterna är överens om att samarbeta om företagsutveckling i EAC-partnerstaten/-erna genom att stödja följande:

a) Främjande av affärsdialog, affärssamarbete och affärspartnerskap mellan den privata sektorn i EAC-partnerstaten/-erna och i EU.

b) Insatser för att främja och integrera mikroföretag och små och medelstora företag i reguljär affärsverksamhet.

c) Främjande av effektiv produktion och saluföring i EAC-partnerstatens/-ernas företag.

d) Genomförande av EAC-partnerstatens/-ernas utvecklingsstrategier för den privata sektorn.

e) Främjande av en gynnsam miljö för utveckling och tillväxt av mikroföretag och små och medelstora företag.

f) Kapacitet i privata organisationer för att efterleva internationella standarder.

g) Skydd mot att innovationer piratkopieras.

h) Kapacitet i EAC-partnerstaten/-erna för prospektering, utvinning och saluföring av naturresurser.

AVDELNING IV

FISKE

ARTIKEL 87

Samarbetets omfattning

Samarbetet i fiskerisektorn ska omfatta havsfiske, inlandsfiske och vattenbruk.

ARTIKEL 88

Områden för samarbete inom havsfiskerisektorn

1. Samarbetet inom havsfiskerisektorn ska omfatta följande:

a) Förvaltning och bevarande av fiskeresurser.

b) Arrangemang för förvaltning av fartyg och omhändertagande efter fångst.

c) Finansiella och handelspolitiska åtgärder.

d) Utveckling av fiske och fiskeriprodukter och havsbruk.

2. EU ska bidra till mobilisering av resurser för att genomföra samarbetet på de angivna områdena på nationell och regional nivå, vilket även innefattar stöd till regional kapacitetsuppbyggnad.

3. Om inte annat följer av bestämmelserna i del III i detta avtal och artikel 75 är parterna överens om att samarbeta på följande områden:

a) Utveckling och förbättring av infrastruktur för lagring, saluföring och distribution av fisk och fiskeriprodukter.

b) Kapacitetsuppbyggnad på nationell och regional nivå för att uppfylla de tekniska kraven rörande sanitära och fytosanitära standarder, tekniska handelshinder, faroanalys och kritiska styrpunkter, utveckling av system för uppföljning, kontroll och övervakning av EAC-partnerstatens/-ernas exklusiva ekonomiska zoner och införande och förvaltning av certifieringssystem för särskilt havsfiske.

c) Investeringar och tekniköverföring inom fiske, beredning av fisk, hamntjänster, utveckling och förbättring av hamnanläggningar samt diversifiering av fisket till att omfatta andra arter än tonfisk som är underutnyttjade eller inte utnyttjade alls.

d) Samriskföretag och förbindelser, särskilt med mikroföretag, små och medelstora företag och småskaligt fiske, inom fiskeleveranskedjan.

e) Åtgärder för ökat mervärde inom fiske.

f) Forskning och utveckling om beståndsbedömning och hållbara nivåer.

4. Parterna åtar sig att samarbeta för att främja inrättandet av samriskföretag inom fiske, beredning av fisk, hamntjänster, ökad produktionskapacitet, ökad konkurrenskraft för fisket och relaterade näringsgrenar och tjänster, efterföljande beredning, utveckling och förbättring av hamnanläggningar samt diversifiering av fisket till att omfatta andra arter än tonfisk som är underutnyttjade eller inte utnyttjade alls.

ARTIKEL 89

Utveckling av inlandsfiske och vattenbruk

Samarbetet om utveckling av inlandsfiske och vattenbruk ska omfatta bidrag från EU på följande områden:

a) Kapacitetsuppbyggnad och utveckling av exportmarknader, genom följande:

   i) Uppbyggnad av kapacitet inom industriell och småskalig produktion, beredning och produktdiversifiering som stärker konkurrenskraften för regionens inlandsfiske och vattenbruk. Detta kan exempelvis uppnås genom inrättandet av forsknings- och utvecklingscentrum för bland annat utveckling av vattenbruk för kommersiella fiskodlingar.

ii) Uppbyggnad av kapacitet för förvaltning av exportmarknadskedjor, inbegripet införande och förvaltning av certifieringssystem för särskilda produktlinjer, och genomförande av säljfrämjande åtgärder, åtgärder för ökat mervärde och minskade förluster efter fångst i fråga om fiskeriprodukter.

iii) Ökad kapacitet i regionen, exempelvis genom förstärkning av behöriga fiskemyndigheter, branschorganisationer för handlare och fiskare i syfte att de ska kunna delta i fiskehandel med EU-parten och utbildningsprogram för produktutveckling och varumärkesprofilering.

b) Infrastruktur, genom följande:

i) Utveckling och förbättring av infrastruktur för inlandsfiske och vattenbruk.

ii) Underlättad tillgång till finansiering av infrastruktur, inklusive alla former av utrustning.

c) Teknik, genom följande:

i) Utveckling av teknisk kapacitet, inbegripet främjande av teknik för ökat mervärde, exempelvis genom överföring av fisketeknik från EU till EAC-partnerstaten/-erna.

ii) Förstärkning av regionens fiskeförvaltningskapacitet, exempelvis genom forskning, system för uppgiftsinsamling och bidrag till lämplig teknik för fångst och omhändertagande efter fångst.

d) Den rättsliga ramen, genom följande:

i) Utarbetande av regler för inlandsfiske och vattenbruk samt system för uppföljning, kontroll och övervakning.

ii) Utarbetande av lämpliga immaterialrättsliga lagar och föreskrifter samt kapacitetsuppbyggnad för att genomföra dessa i internationell handel.

iii) Skydd av miljömärkning och immateriella rättigheter.

e) Investeringar och finansiering, genom följande:

i) Främjande av samriskföretag och andra former av gemensamma investeringar av intressenter i parterna, exempelvis inrättande av mekanismer för att identifiera investerare i samriskföretag inom inlandsfiske och vattenbruk.

ii) Tillgång till kreditfaciliteter för utveckling av små och medelstora företag och för inlandsfiske i industriell skala.

f) Miljöskydd inom fiske och bevarande av fiskbestånd genom åtgärder för att säkerställa att fiskhandeln stöder miljöbevarande åtgärder, skyddsåtgärder mot utarmning av bestånd, bevarande av biologisk mångfald och åtgärder för att säkerställa att ett införande av främmande arter i vattenbruket sker med försiktighet, t.ex. genom att främmande arter införs med försiktighet endast i övervakade eller inhägnade områden i samråd med alla berörda grannländer.

g) Socioekonomiska åtgärder och fattigdomsbekämpning, genom följande:

i) Främjande av små och medelstora fiskeriföretag, beredningsföretag och fiskhandlare genom uppbyggnad av EAC-partnerstatens/-ernas kapacitet att delta i handeln med EU.

ii) Deltagande av marginaliserade grupper i fiskerinäringen, exempelvis genom främjande av jämställdhet i fisket och i synnerhet kapacitetsutveckling för kvinnliga näringsidkare som är eller avser att bli aktiva i fiskesektorn. Andra missgynnade grupper som skulle kunna delta i fisket kommer också att omfattas av sådana processer, för att uppnå en hållbar socioekonomisk utveckling.

AVDELNING V

VATTEN OCH MILJÖ

ARTIKEL 90

Tillämpningsområde och mål

1. Samarbetet inom ramen för denna avdelning ska omfatta naturresurser, i synnerhet vatten, miljö och biologisk mångfald.

2. Målen för samarbetet inom ramen för denna avdelning är att

a) förbättra samspelet mellan handel och miljö,

b) stödja genomförandet av internationella avtal, konventioner och fördrag på miljöområdet,

c) säkerställa balans mellan miljöledning och fattigdomsbekämpning,

d) skydda miljön och stärka bevarandet av biologisk mångfald och skyddet av genetiska resurser,

e) främja en rättvis och hållbar användning av naturresurser,

f) underlätta och uppmuntra en hållbar användning av gemensamma resurser,

g) främja den offentliga och privata sektorns deltagande i förvaltningen av naturresurser.

ARTIKEL 91

Vattenresurser

1. Samarbetet inom området vattenresurser ska omfatta konstbevattning, vattenkraft, vattenproduktion, vattenförsörjning och skydd av avrinningsområden.

2. Målen för samarbetet inom detta område är följande:

a) Att utveckla en hållbar användning och förvaltning av vattenresurser i EAC-partnerstaten/-erna i syfte att förbättra befolkningens försörjningsmöjligheter.

b) Att främja regionalt samarbete för hållbar användning av gränsöverskridande vattenresurser.

c) Att utveckla infrastruktur för vattenförsörjning för produktionsändamål.

3. Om inte annat följer av bestämmelserna i artikel 75 är parterna överens om att samarbeta på följande områden:

a) Utveckling av infrastruktur för vattenförsörjning i regionen.

b) Utveckling av relevanta rättsliga ramar.

c) Integrerad vattenförvaltning.

d) Kapacitetsuppbyggnad i fråga om mänskliga resurser och förbättringar av tjänstestandarder, vattenförvaltning och institutionella strukturer.

e) Inrättande av partnerskap, förbindelser och samriskföretag mellan ekonomiska aktörer.

f) Främjande av teknikutveckling, tekniköverföring, teknikapplikationer, forskning och utveckling, innovation, informationsutbyte och nätverk.

g) Utveckling av kontroll av vattenföroreningar, vattenrening och vattenhushållning, avloppsrening och sanitet.

h) Främjande av hållbara konstbevattningssystem.

ARTIKEL 92

Miljö

1. Samarbetet inom miljö ska omfatta skydd och hållbar förvaltning av miljön och genomförande av en handelsrelaterad miljöpolitik.

2. Målen för samarbetet inom detta område är att

a) skydda, återskapa och bevara miljön och den biologiska mångfalden (inom flora, fauna och mikrobiella genetiska resurser, inklusive deras ekosystem),

b) utveckla industrier i EAC-partnerstaten/-erna som använder miljövänlig teknik,

c) främja teknikutveckling, tekniköverföring, teknikapplikationer, forskning och utveckling, innovation och informationsutbyte.

3. Om inte annat följer av bestämmelserna i artikel 75 är parterna överens om att samarbeta på följande områden:

a) Genomförande av internationella avtal, konventioner och fördrag på miljöområdet.

b) Förstärkning och främjande av en rättvis och hållbar användning och förvaltning och ett rättvist och hållbart bevarande av miljön och den biologiska mångfalden, inbegripet skogsbruksresurser och vilda djur och växter.

c) Förstärkning av institutionella och rättsliga ramar och av kapaciteten för att utarbeta, genomföra, administrera och kontrollera efterlevnaden av lagar, författningar, standarder och strategier på miljöområdet.

d) Inrättande av partnerskap, förbindelser och samriskföretag mellan ekonomiska aktörer.

e) Förebyggande och begränsning av miljökatastrofer och förlust av biologisk mångfald.

f) Främjande av teknikutveckling, teknikanpassning, tekniköverföring, teknikapplikationer, forskning och utveckling samt innovation.

g) Skydd och förvaltning av resurser i kust- och havsmiljö samt domesticerade och vilda inhemska biologiska och genetiska resurser.

h) Utveckling av alternativa miljövänliga verksamheter och försörjningsmöjligheter.

i) Produktion av och underlättande av handel med varor och tjänster för vilka miljömärkning är viktig.

j) Informationsutbyte och nätverksbyggande när det gäller produkter och produktkrav i fråga om tillverkningsprocesser, transport, saluföring och märkning.

k) Utveckling av infrastrukturer för miljövänliga produkter.

l) Integrering av lokalsamhällen i förvaltningen av biologisk mångfald, skogsbruk samt vilda djur och växter.

m) Utveckling av avfallshantering och säkert omhändertagande av industriellt och giftigt avfall.

n) Främjande av intressenters deltagande i den internationella miljödebatten.

AVDELNING VI

SANITÄRA OCH FYTOSANITÄRA ÅTGÄRDER

ARTIKEL 93

Tillämpningsområde och mål

1. Samarbetet inom ramen för denna avdelning ska omfatta stöd och kapacitetsuppbyggnad när det gäller harmonisering, zonindelning och delområdesindelning, bedömning av överensstämmelse, informationsutbyte och transparens i fråga om handelsvillkor.

2. Målen för samarbetet inom ramen för denna avdelning är att

a) underlätta parternas handel mellan och inom regionerna och samtidigt skydda människors, djurs och växters liv eller hälsa i enlighet med WTO:s SPS-avtal,

b) ta itu med problem som beror på sanitära och fytosanitära åtgärder för överenskomna prioriterade sektorer och produkter, samtidigt som hänsyn tas till regional integration,

c) fastställa förfaranden och rutiner för att underlätta samarbetet om sanitära och fytosanitära frågor,

d) säkerställa transparens när det gäller sanitära och fytosanitära åtgärder som är tillämpliga på handeln mellan och inom parterna,

e) inom regionerna främja harmonisering av åtgärder med internationella standarder, i enlighet med WTO:s SPS-avtal, och utveckla lämpliga strategier samt rättsliga och institutionella ramar i EAC-partnerstaten/-erna,

f) stärka EAC-partnerstatens/-ernas verkningsfulla medverkan i Codex Alimentarius-kommissionen, Världsorganisationen för djurhälsa och den internationella växtskyddskonventionen,

g) främja samråd och utbyten mellan EAC-partnerstatens/-ernas och EU:s institutioner och laboratorier,

h) underlätta kapacitetsuppbyggnad för fastställande och genomförande av regionala och nationella standarder i enlighet med internationella krav, för att underlätta regional integration,

i) inrätta och stärka EAC-partnerstatens/-ernas kapacitet att genomföra och övervaka sanitära och fytosanitära åtgärder i enlighet med denna artikel, och

j) främja tekniköverföring.

3. Om inte annat följer av bestämmelserna i artikel 75 är parterna överens om att samarbeta på följande områden:

a) Stöd till EAC-partnerstatens/-ernas arbete för att efterleva sanitära och fytosanitära åtgärder, inbegripet utveckling av lämpliga regelverk, strategier, frågor som rör arbetet i berörda internationella standardiseringsorgan, utbildning, informationsevenemang, kapacitetsuppbyggnad och tekniskt bistånd.

b) Stöd, vid behov, till harmonisering av sanitära och fytosanitära åtgärder inom EAC-partnerstaten/-erna och inrättande av nationella SPS-samordningskommittéer och främjande av kapacitet för sanitär kontroll inom den offentliga och privata sektorn. Prioriterade områden omfattar utveckling och genomförande av kvalitetsprogram, utbildning, informationsevenemang samt byggande, uppgradering, modernisering och ackreditering av laboratorier.

c) Stöd i frågor som rör arbetet i berörda internationella standardiseringsorgan. Detta samarbete kan omfatta utbildning, informationsevenemang, kapacitetsuppbyggnad och tekniskt bistånd.

d) Stöd på fiskeområdet med syftet att utveckla harmoniserade regionala regler och standarder och harmoniserad regional lagstiftning för fiskeriprodukter, för att främja handeln mellan parterna och inom EAC-regionen.

e) Stöd i syfte att främja samarbete mellan EAC-partnerstatens/-ernas sanitära och fytosanitära institutioner och motsvarande institutioner inom EU.

f) Stöd för att genomföra WTO:s SPS-avtal, i synnerhet när det gäller att stärka EAC-partnerstatens/-ernas behöriga myndigheter, kontaktpunkter för anmälningar och upplysningscentraler.

g) Stöd till informationsutbyte.

ARTIKEL 94

Harmonisering

1. Parterna ska sträva efter att harmonisera sina respektive bestämmelser och förfaranden för utformning av sina sanitära och fytosanitära åtgärder, inklusive i fråga om inspektioner, provningar och certifieringsförfaranden, i enlighet med WTO:s SPS-avtal.

2. Vid behov kommer EAC-partnerstaten/-erna att med stöd av EU utarbeta ett program och en tidsplan för harmonisering av sina sanitära och fytosanitära standarder.

3. Kommittén för högre tjänstemän ska vid behov utarbeta rutiner för att bistå och övervaka denna harmoniseringsprocess inom regionerna.

ARTIKEL 95

Zonindelning och delområdesindelning

Parterna ska, efter en prövning från fall till fall, erkänna angivna områden som är fria från växtskadegörare eller sjukdomar och områden med låg förekomst av växtskadegörare eller sjukdomar som potentiella källor till vegetabiliska och animaliska produkter, med beaktande av bestämmelserna i artikel 6 i WTO:s SPS-avtal.

ARTIKEL 96

Särskild och differentierad behandling och tekniskt bistånd

1. EU samtycker till att ge tekniskt bistånd och bevilja särskild och differentierad behandling i enlighet med artiklarna 9 och 10 i WTO:s SPS-avtal.

2. Parterna ska samarbeta för att tillgodose de särskilda behov hos EAC-partnerstaten/-erna som följer av genomförandet av bestämmelserna i denna avdelning.

3. Parterna är överens om att följande områden är prioriterade när det gäller tekniskt bistånd:

a) Uppbyggnad av teknisk kapacitet inom den offentliga och privata sektorn i EAC-partnerstaten/-erna för att möjliggöra sanitära och fytosanitära kontroller, inbegripet utbildning och informationsevenemang som rör inspektioner, certifiering, övervakning och kontroll.

b) Förstärkning av teknisk kapacitet för tillämpning och övervakning av sanitära och fytosanitära åtgärder, inbegripet främjande av en ökad användning av internationella standarder.

c) Utveckling av kapacitet för riskanalys, harmonisering, efterlevnad, provning, certifiering, kontroll av restsubstanser, spårbarhet och ackreditering, inbegripet genom uppgradering eller inrättande av laboratorier och annan utrustning för att hjälpa EAC-partnerstaten/-erna att efterleva internationella standarder.

d) Stöd till EAC-partnerstatens/-ernas deltagande i arbetet i berörda internationella standardiseringsorgan.

e) Utveckling av EAC-partnerstatens/-ernas kapacitet att på ett verkningsfullt sätt delta i anmälningsprocesserna.

AVDELNING VII

TEKNISKA HANDELSHINDER

ARTIKEL 97

Tillämpningsområde och mål

1. Samarbetet inom ramen för denna avdelning ska omfatta utarbetande, fastställande och tillämpning av tekniska föreskrifter, standarder och förfaranden för bedömning av överensstämmelse, i den mening som avses i WTO-avtalet om tekniska handelshinder.

2. Målen för samarbetet inom ramen för denna avdelning är att

a) gradvis avskaffa tekniska handelshinder, för att underlätta handeln mellan parterna och inom EAC-partnerstaten/-erna,

b) stärka den regionala integrationen hos EAC-partnerstaten/-erna, genom harmonisering av de standarder, tekniska föreskrifter och förfaranden för bedömning av överensstämmelse som tillämpas i EAC-partnerstaten/-erna och i enlighet med avtalet om tekniska handelshinder,

c) främja ökad användning av internationella tekniska föreskrifter, standarder och förfaranden för bedömning av överensstämmelse, inbegripet sektorsspecifika åtgärder,

d) utveckla funktionella förbindelser, samriskföretag och gemensamt forsknings- och utvecklingsarbete mellan EAC-partnerstatens/-ernas och EU:s institutioner för standardisering, bedömning av överensstämmelse och tillsyn,

e) öka marknadstillträdet för produkter med ursprung i EAC-partnerstaten/-erna genom att förbättra produkternas säkerhet, kvalitet och konkurrenskraft,

f) främja mer användning av internationell bästa praxis för tekniska föreskrifter, internationella standarder och förfaranden för bedömning av överensstämmelse,

g) säkerställa att utarbetandet, fastställandet och tillämpningen av standarder och tekniska föreskrifter är transparent och inte skapar onödiga hinder för handeln mellan parterna, i enlighet med bestämmelserna i avtalet om tekniska handelshinder,

h) stödja utvecklingen av lämpliga regelverk, strategier och reformer i EAC-partnerstaten/-erna för att följa internationellt accepterad praxis,

i) bistå EAC-partnerstaten/-erna i genomförandet av avtalet om tekniska handelshinder och uppfyllandet av deras handelspartners tekniska krav inom ramen för avtalet om tekniska handelshinder.

3. Om inte annat följer av bestämmelserna i artikel 75 är parterna överens om att samarbeta på följande områden:

a) Stöd till främjande av mer användning av internationella standarder, tekniska föreskrifter och bedömningar av överensstämmelse, däribland sektorsspecifika åtgärder på parternas territorier.

b) Stöd till EAC-partnerstatens/-ernas kapacitetsuppbyggnad inom områdena standardisering, metrologi, ackreditering och förfaranden för bedömning av överensstämmelse, inbegripet stöd till uppgradering och inrättande av laboratorier och relevanta institutioner samt upphandling av relevant utrustning.

c) Stöd till kvalitetsstyrning och kvalitetssäkring inom utvalda sektorer av betydelse för EAC-partnerstaten/-erna.

d) Stöd till ett fullständigt deltagande av EAC-partnerstatens/-ernas standardiseringsorgan och andra tekniska tillsynsorgan i internationella standardiseringsorgan, och förstärkning av de internationella standardernas roll som grund för tekniska föreskrifter.

e) Stöd till de insatser som görs av EAC-partnerstatens/-ernas organ för bedömning av överensstämmelse för att erhålla internationell ackreditering.

f) Utveckling av funktionella förbindelser mellan parternas institutioner för standardisering, bedömning av överensstämmelse och certifiering.

g) Stöd till utveckling av en gemensam syn på god regleringssed, vilket omfattar

   i) transparens i samband med utarbetande, fastställande och tillämpning av tekniska föreskrifter, standarder och förfaranden för bedömning av överensstämmelse,

   ii) behovet av och proportionaliteten hos regleringsåtgärder och relaterade förfaranden för bedömning av överensstämmelse, vilket kan inbegripa användning av leverantörsdeklarationer om överensstämmelse,

iii) användning av internationella standarder som grund för inrättande av tekniska föreskrifter, utom när sådana standarder inte skulle vara ett effektivt eller lämpligt medel för att uppnå de legitima mål som eftersträvas,

iv) kontroll av att tekniska föreskrifter och marknadskontrollåtgärder efterlevs, och

v) inrättande av mekanismer och metoder för att se över tekniska föreskrifter, standarder och förfaranden för bedömning av överensstämmelse.

h) Identifiering och prioritering av och stöd till utveckling av nödvändig teknisk infrastruktur och tekniköverföring när det gäller metrologi, standardisering, provning, certifiering och ackreditering, till stöd för tekniska föreskrifter.

i) Förstärkning av regleringssamarbete och tekniskt och vetenskapligt samarbete genom bland annat utbyte av information, erfarenheter och data, i syfte att förbättra kvaliteten och nivån på de berörda tekniska föreskrifterna och utnyttja tillsynsresurserna på ett effektivt sätt.

j) Utveckling av kompatibilitet och konvergens mellan parternas respektive tekniska föreskrifter, standarder och förfaranden för bedömning av överensstämmelse.

k) Främjande och uppmuntran av bilateralt samarbete mellan parternas respektive organisationer med ansvar för metrologi, standardisering, provning, certifiering och ackreditering.

l) Främjande av samarbete mellan parterna och i EAC i fråga om verksamheten i relevanta internationella institutioner och organisationer och i forum som arbetar med tekniska handelshinder.

AVDELNING VIII

FÖRENKLING AV TULLFÖRFARANDEN OCH HANDELSPROCEDURER

ARTIKEL 98

Tillämpningsområde och mål

1. Parterna erkänner vikten av samarbete när det gäller frågor som berör förenkling av tullförfaranden och handelsprocedurer i den föränderliga världshandelsmiljön.

2. Parterna är överens om att förstärka samarbetet för att säkerställa att relevant lagstiftning och relevanta förfaranden, samt de berörda förvaltningarnas administrativa kapacitet, uppfyller målet att främja förenklade handelsprocedurer.

3. Parterna erkänner behovet av adekvat administrativ kapacitet för att uppfylla dessa mål. De är överens om att EAC-partnerstaten/-erna behöver övergångsperioder och kapacitetsuppbyggnad för att på ett smidigt sätt kunna genomföra bestämmelserna i denna avdelning.

4. Målen för samarbetet inom ramen för denna avdelning är att

a) underlätta handeln mellan parterna,

b) främja harmonisering av tullagstiftning och tullförfaranden på regional nivå,

c) stödja EAC-partnerstaten/-erna i arbetet med att förenkla handelsprocedurer,

d) stödja EAC-partnerstatens/-ernas tullförvaltningar vid genomförandet av detta avtal och annan internationell bästa praxis på tullområdet,

e) förstärka samarbetet mellan parternas tullmyndigheter och andra berörda gränsorgan.

5. Om inte annat följer av bestämmelserna i artikel 75 är parterna överens om att samarbeta på följande områden:

a) Utbyte av information om tullagstiftning och tullförfaranden.

b) Utveckling av gemensamma initiativ inom gemensamt överenskomna områden.

c) Stöd till

i) modernisering av tullsystem och tullförfaranden samt minskad tidsåtgång för tullklarering,

ii) förenkling och harmonisering av tullförfaranden och handelsformaliteter, inbegripet sådana som rör import, export och transitering,

iii) förbättring av regionala transiteringssystem,

iv) ökad transparens i enlighet med artikel 134,

v) kapacitetsuppbyggnad, inbegripet ekonomiskt och tekniskt bistånd till EAC-partnerstaten/-erna på detta område, och

vi) andra tullrelaterade områden enligt överenskommelse mellan parterna i detta avtal.

d) Fastställande, så vitt möjligt, av gemensamma ståndpunkter i internationella organisationer när det gäller förenkling av tullförfaranden och handelsprocedurer, t.ex. WTO, WCO, FN och Unctad.

e) Främjande av samordning mellan alla relaterade organ, både internt och över gränserna.

6. Parterna ska samarbeta när det gäller tullfrågor och ursprungsregler på följande områden:

a) Införande av förfaranden och praxis som återspeglar internationella instrument och standarder för förenkling av tullförfaranden och handelsprocedurer, inbegripet WTO-regler och WCO:s instrument och standarder.

b) Genomförande av verksamheter som syftar till att befästa harmoniseringen av tullstandarder och åtgärder för förenklade handelsprocedurer.

c) Tillämpning av moderna tullmetoder, inbegripet riskbedömning, bindande besked, förenklade förfaranden, kontroller efter frigörande och metoder för revision.

d) Automatisering av tullförfaranden och andra handelsförfaranden, inbegripet elektroniskt utbyte av tull- och handelsinformation.

e) Utbildning av tulltjänstemän och andra berörda tjänstemän i den offentliga och privata sektorn när det gäller förenkling av tullförfaranden och handelsprocedurer.

f) Andra områden som kan komma att identifieras av parterna.

AVDELNING IX

ANPASSNINGSÅTGÄRDER INOM RAMEN FÖR DET EKONOMISKA PARTNERSKAPSAVTALET

ARTIKEL 99

Tillämpningsområde och mål

1. Parterna erkänner att ett avskaffande och/eller en väsentlig nedsättning av tullar i enlighet med detta avtal kommer att bli en utmaning för EAC-partnerstaten/-erna. Parterna är överens om att denna särskilda utmaning ska bemötas genom inrättandet av en kompensationsram, med förbehåll för bestämmelserna i bilaga VI till detta avtal vilka har företräde.

2. Parterna erkänner också att genomförandet av detta avtal kan komma att leda till utmaningar, bland annat sociala, ekonomiska och miljörelaterade, för EAC-partnerstatens/-ernas ekonomi(er). Parterna är överens om att dessa utmaningar ska bemötas genom ekonomiska åtgärder och åtgärder inom utvecklingssamarbetet.

3. Samarbetet inom ramen för denna avdelning syftar till att bemöta faktiska och potentiella anpassningsutmaningar som följer av genomförandet av detta avtal.

ARTIKEL 100

Samarbetsområden

1. När det gäller inkomstförluster i samband med tullnedsättningar ska EU, med förbehåll för bestämmelserna i bilaga VI till detta avtal vilka har företräde,

a) inleda en fördjupad dialog om finanspolitiska anpassningsåtgärder och reformer,

b) inrätta samarbetsrutiner för att stödja finanspolitiska reformer,

c) tillhandahålla finansiella medel för att under en övergångsperiod täcka de överenskomna förluster av statliga intäkter som härrör från ett avskaffande och/eller en väsentlig nedsättning av tullar.

2. För att säkerställa att EAC-partnerstatens/-ernas ekonomi(er) drar full nytta av detta avtal samtycker EU till att arbeta med EAC-partnerstaten/-erna för att genomföra lämpliga samarbetsverksamheter som syftar till att

a) förbättra konkurrenskraften i EAC-partnerstatens/-ernas produktionssektorer,

b) förbättra produktionskapaciteten och yrkeskunnandet hos arbetskraften i EAC-partnerstaten/-erna, inbegripet att utbilda arbetstagare som flyttats på grund av nedläggningar av företag och/eller att förse dem med ny kompetens för nya verksamheter,

c) stödja åtgärder för en hållbar miljö,

d) bygga upp kapacitet för att förbättra disciplinen på makroekonomisk nivå,

e) lindra potentiella effekter för livsmedels- och nutritionstrygghet, landsbygdsutveckling, försörjningstrygghet och exportinkomster i EAC-partnerstaten/-erna,

f) ta upp andra möjliga samarbetsområden relaterade till problem med genomförandet av detta avtal.

AVDELNING X

RESURSMOBILISERING

ARTIKEL 101

Principer och mål

1. Mot bakgrund av EU:s åtagande att stödja genomförandet av detta avtal och EAC-partnerstatens/-ernas egna ansträngningar för att finansiera sina utvecklingsbehov, är parterna överens om att arbeta både gemensamt och var för sig för att mobilisera finansiella resurser för att stödja genomförandet av detta avtal, den regionala integrationen och EAC-partnerstatens/-ernas utvecklingsstrategier.

2. Målet med en gemensam mobilisering av resurser är att, i en anda av ömsesidigt beroende, komplettera, stödja och främja EAC-partnerstatens/-ernas ansträngningar att finna alternativa finansieringskällor för att stödja regional integration och de utvecklingsstrategier, särskilt utvecklingsmatrisen för det ekonomiska partnerskapsavtalet, som anges i detta avtal, med förbehåll för bestämmelserna i bilaga VI till detta avtal vilka har företräde.

ARTIKEL 102

Skyldigheter

1. Med förbehåll för bestämmelserna i bilaga VI till detta avtal vilka har företräde, ska EAC-partnerstaten/-erna

a) avsätta medel från sina finansieringsmekanismer i tid och på ett förutsägbart sätt för att stödja regional integration och EPA-relaterade utvecklingsstrategier och projekt enligt utvecklingsmatrisen för det ekonomiska partnerskapsavtalet,

b) utarbeta sina utvecklingsstrategier med vederbörlig hänsyn till EAC-partnerstatens/-ernas rätt till att själv(a) bestämma inriktningen på och tidsföljden för sina utvecklingsstrategier och utvecklingsprioriteringar,

c) inrätta en EPA-fond för att kanalisera resurser relaterade till det ekonomiska partnerskapsavtalet,

d) införliva de prioriteringar som anges i utvecklingsmatrisen för det ekonomiska partnerskapsavtalet i regionala och nationella strategier.

2. Med förbehåll för bestämmelserna i bilaga VI till detta avtal vilka har företräde, ska EAC-partnerstaten/-erna utforma regler och föreskrifter för förvaltning av fonden i syfte att säkerställa transparens, ansvarsskyldighet och valuta för pengarna vid utnyttjandet av dessa resurser. Utan att det påverkar övriga partners bidrag till EAC:s EPA-fond kommer EU-medel att kanaliseras till fonden förutsatt att EU gör en positiv bedömning av fondens operativa förfaranden.

3. Med förbehåll för bestämmelserna i bilaga VI till detta avtal vilka har företräde ska EU avsätta medel i tid och på ett förutsägbart sätt, varvid särskild hänsyn ska tas till restriktioner på utbudssidan i EAC-partnerstaten/-erna kopplade till genomförandet av detta avtal, inklusive finansieringsgap som identifieras i utvecklingsmatrisen för det ekonomiska partnerskapsavtalet, genom

a) EU: s budget,

b) andra instrument som används för att genomföra EU:s offentliga utvecklingsbistånd (ODA).

4. Parterna åtar sig gemensamt att arbeta för att följande resurser mobiliseras:

a) Medel från andra givare (multilaterala och bilaterala givare).

b) Bidrag, subventionerade lån, offentlig-privata partnerskap och specialiserade instrument.

c) Övriga tillgängliga ODA-medel från utvecklingspartner.

DEL VI

INSTITUTIONELLA BESTÄMMELSER

ARTIKEL 103

Tillämpningsområde och mål

1. Bestämmelserna i denna del är tillämpliga på EPA-rådet, kommittén för högre tjänstemän, den rådgivande kommittén samt alla övriga institutioner och kommittéer som kan komma att inrättas inom ramen för detta avtal.

2. Målet för denna del är att inrätta institutioner som underlättar uppnåendet av målen för detta avtal.

ARTIKEL 104

EPA-rådet

1. Ett EPA-råd inrättas härmed vid ikraftträdandet av detta avtal.

2. EPA-rådet ska bestå av företrädare för parterna på ministernivå.

3. EPA-rådet ska fastställa sin egen arbetsordning inom sex (6) månader från detta avtals ikraftträdande.

4. Ordförandeskapet i EPA-rådet ska innehas gemensamt av en företrädare för respektive part, i enlighet med bestämmelserna i dess arbetsordning.

5. EPA-rådet ska sammanträda med jämna mellanrum, dock minst vartannat år, och får hålla extra sammanträden om omständigheterna så kräver och parterna kommer överens om detta.

6. EPA-rådet ska ansvara för att

a) detta avtal tillämpas och genomförs och övervaka att dess mål uppnås,

b) granska alla större frågor som uppkommer inom ramen för detta avtal, liksom andra frågor av gemensamt intresse som berör handeln mellan parterna, utan att detta påverkar de rättigheter som tilldelas enligt del VII, och

c) granska förslag och rekommendationer från parterna när det gäller översyn och ändringar av detta avtal.

ARTIKEL 105

EPA-rådets befogenheter

1. EPA-rådet ska ha befogenheter att fatta beslut och anta rekommendationer från kommittén för högre tjänstemän skriftligen och genom ömsesidig överenskommelse.

2. De beslut som fattas ska vara bindande för parterna, som ska vidta alla åtgärder som krävs för att genomföra dem i enlighet med parternas respektive interna regler.

3. EPA-rådet ska inom sex (6) månader från detta avtals ikraftträdande fastställa och anta den arbetsordning som krävs för att inrätta en skiljenämnd i enlighet med artiklarna 112 och 113.

4. För frågor där en EAC-partnerstat agerar individuellt ska antagandet av sådana beslut av EPA-rådet kräva samtycke från den berörda EAC-partnerstaten.

ARTIKEL 106

Kommittén för högre tjänstemän

1. En kommitté för högre tjänstemän inrättas härmed vid ikraftträdandet av detta avtal.

2. Den ska bestå av ständiga sekreterare eller huvudsekreterare, allt efter omständigheterna, från EAC-partnerstaten/-erna och företrädare från EU på högre tjänstemannanivå.

3. Med förbehåll för eventuella anvisningar som ges av EPA-rådet ska kommittén för högre tjänstemän sammanträda minst en gång om året och får, vid vilken tidpunkt som helst som överenskoms mellan parterna, hålla extra sammanträden om omständigheterna så kräver. Kommittén för högre tjänstemän ska också sammanträda före sammanträdena i EPA-rådet.

4. Ordförandeskapet i kommittén ska innehas gemensamt av en företrädare för respektive part.

5. Kommittén för högre tjänstemän ska ansvara för följande:

a) Biträda EPA-rådet i dess fullgörande av sina uppgifter.

b) Ta emot och behandla rapporter från de specialiserade kommittéer, arbetsmöten, arbetsgrupper eller andra organ som inrättats av kommittén enligt artikel 107.1 och samordna deras verksamhet, samt utfärda rekommendationer för behandling av EPA-rådet.

c) Lämna rapporter och rekommendationer om genomförandet av detta avtal till EPA-rådet, antingen på eget initiativ eller på begäran av EPA-rådet, eller på begäran av en part.

d) När det gäller handel

    i) övervaka och ansvara för genomförandet och den korrekta tillämpningen av bestämmelserna i detta avtal och diskutera och rekommendera områden för samarbete i detta avseende,

ii) vidta åtgärder för att undvika och lösa tvister som kan uppstå rörande tolkningen eller tillämpningen av avtalet, i enlighet med bestämmelserna i del VII avdelning I,

iii) bistå EPA-rådet i fullgörandet av dess uppgifter, inbegripet framläggande av rekommendationer för beslut av EPA-rådet,

iv) övervaka utvecklingen av den regionala integrationen och de ekonomiska förbindelserna och handelsförbindelserna mellan parterna,

v) övervaka och bedöma konsekvenserna av genomförandet av detta avtal för hållbar utveckling i parterna,

vi) diskutera och vidta åtgärder som kan underlätta handel, investeringar och affärsmöjligheter mellan parterna, och

vii) diskutera alla frågor som berör detta avtal och alla problem som kan påverka uppnåendet av dess mål.

e) När det gäller utveckling

i) bistå EPA-rådet i fullgörandet av dess uppgifter avseende frågor inom utvecklingssamarbetet som omfattas av detta avtal,

ii) övervaka genomförandet av avtalets bestämmelser om samarbete och samordna sådana samarbetsåtgärder med givare från tredje part,

iii) utfärda rekommendationer om handelsrelaterat samarbete mellan parterna,

iv) regelbundet se över samarbetsområdena enligt detta avtal och i tillämpliga fall utfärda rekommendationer om nya prioriteringar, och

v) se över och diskutera samarbetsfrågor som rör regional integration och genomförandet av detta avtal.

ARTIKEL 107

Befogenheter för kommittén för högre tjänstemän

1. Vid fullgörandet av sina uppgifter ska kommittén för högre tjänstemän

a) inrätta när så är lämpligt, ge direktiv till och övervaka alla specialiserade kommittéer, arbetsmöten, arbetsgrupper eller andra organ som har till uppgift att behandla frågor inom dess behörighet, samt bestämma hur dessa kommittéer, arbetsmöten, arbetsgrupper eller organ ska vara sammansatta och vilka arbetsuppgifter och vilken arbetsordning de ska ha, om inte annat föreskrivs i detta avtal,

b) fatta beslut eller anta rekommendationer i de fall som föreskrivs i detta avtal, eller när sådan genomförandebefogenhet delegerats till den av EPA-rådet, och i fall där sådan genomförandebefogenhet delegerats till kommittén ska den fatta beslut eller anta rekommendationer i enlighet med villkoren i artikel 105, och

c) behandla alla frågor som omfattas av detta avtal och vidta lämpliga åtgärder.

2. Kommittén ska anordna särskilda arbetsmöten för att fullgöra de uppgifter som föreskrivs i punkt 1 a.

3. Kommittén ska anta sin arbetsordning inom tre (3) månader från detta avtals ikraftträdande.

ARTIKEL 108

Rådgivande EPA-kommittén

1. Härmed inrättas en rådgivande EPA-kommitté med uppgift att bistå kommittén för högre tjänstemän genom att främja dialog och samarbete mellan olika företrädare för den privata sektorn, organisationer i det civila samhället, inklusive den akademiska världen, och företrädare för sociala och ekonomiska intressegrupper. Dialogen och samarbetet ska omfatta alla frågor som omfattas av detta avtal, allt eftersom dessa uppkommer i samband med genomförandet av avtalet.

2. Medlemmarna i den rådgivande EPA-kommittén ska utses av EPA-rådet, på rekommendation av kommittén för högre tjänstemän, i syfte att säkerställa ett brett deltagande av alla intresserade parter.

3. Den rådgivande EPA-kommittén ska bedriva verksamhet på grundval av samråd med kommittén för högre tjänstemän eller på eget initiativ och ska utfärda rekommendationer till kommittén för högre tjänstemän. Företrädare för parterna ska närvara vid den rådgivande EPA-kommitténs sammanträden.

4. Den rådgivande EPA-kommittén ska anta sin arbetsordning inom tre (3) månader efter dess inrättande genom överenskommelse med kommittén för högre tjänstemän.

DEL VII

UNDVIKANDE OCH LÖSNING AV TVISTER

ARTIKEL 109

Tillämpningsområde och mål

1. Denna del är tillämplig på alla tvister rörande tolkning och tillämpning av bestämmelserna i detta avtal, om inte annat anges.

2. Målet för denna del är att undvika och i god tro lösa eventuella tvister mellan parterna rörande tolkning och tillämpning av detta avtal, och att så långt möjligt finna en ömsesidigt godtagbar lösning.

AVDELNING I

UNDVIKANDE AV TVISTER

ARTIKEL 110

Samråd

1. Parterna ska inleda samråd och sträva efter att i god tro lösa eventuella tvister rörande tolkning och tillämpning av detta avtal, med målet att nå en ömsesidigt godtagbar lösning.

2. En part ska inleda samråd genom att skicka en skriftlig begäran till den andra parten, med kopia till kommittén för högre tjänstemän, där parten anger vilken åtgärd det rör sig om och de bestämmelser i avtalet som den anser att åtgärden strider mot.

3. Om inte parterna kommer överens om något annat, ska samråd äga rum på den svarande partens territorium och hållas inom tjugo (20) dagar från den dag då begäran mottogs. Samråden ska anses avslutade inom sextio (60) dagar efter den dag då den svarande parten mottog begäran om samråd, om inte båda parterna är överens om att fortsätta samrådet. All information som lämnas ut under samrådet ska förbli konfidentiell.

4. Samråd om brådskande ärenden, bl.a. frågor som gäller lättfördärvliga varor eller säsongsvaror, ska hållas så snart det är praktiskt möjligt men senast inom femton (15) dagar från den dag då begäran om samråd mottogs och anses vara avslutade inom trettio (30) dagar från den dag då begäran om samråd mottogs, om inte båda parterna är överens om att fortsätta samrådet.

5. Om den part som mottar begäran inte har besvarat begäran om samråd inom tio (10) dagar efter mottagandet, eller om samråden inte hålls inom de respektive tidsfrister som anges i punkterna 3 och 4, eller om samråden har avslutats utan att någon ömsesidigt godtagbar lösning har nåtts, får endera parten begära att tvisten löses genom ett skiljeförfarande i enlighet med artikel 112.

6. Parterna kan enas om att ändra de tidsfrister som avses i punkterna 3–5, mot bakgrund av de svårigheter med eller den komplexitet hos ärendet som endera parten erfarit.

ARTIKEL 111

Medling

1. Om man vid samrådet inte kan enas om en ömsesidigt godtagbar lösning får parterna efter överenskommelse vända sig till en medlare. Om inte parterna kommer överens om något annat, ska medlingen avse samma fråga som den som tas upp i begäran om samråd.

2. Varje part får gå vidare till skiljeförfarande enligt artikel 112 utan att tillgripa medling.

3. Om parterna inom femton (15) dagar efter samtycket till att begära medling inte kunnat enas om en medlare ska ordföranden för kommittén för högre tjänstemän, eller dennes ställföreträdare, genom lottning utse en medlare bland de personer som är upptagna på den förteckning som avses i artikel 125 och som inte är medborgare i någondera parten. Medlaren ska då utses inom tjugofem (25) dagar från det datum då parterna enades om att begära medling och i närvaro av en företrädare för vardera parten. Senast trettio (30) dagar efter det att medlaren har utsetts ska han eller hon kalla till ett möte med parterna. Båda parternas inlagor ska vara medlaren till handa senast femton (15) dagar före mötet och medlaren ska avge ett yttrande senast fyrtiofem (45) dagar efter det att han eller hon har utsetts.

4. Medlarens yttrande får innehålla en rekommendation om hur tvisten bör lösas som är förenlig med bestämmelserna i detta avtal. Medlarens yttrande är inte bindande.

5. Parterna kan enas om att ändra de tidsfrister som avses i punkt 3. Medlaren kan också besluta att ändra dessa tidsfrister på begäran av en av parterna eller på eget initiativ, mot bakgrund av de svårigheter som den berörda parten erfarit eller ärendets komplexitet.

6. Medlingsförfarandena, särskilt all information som lämnats ut och de ståndpunkter som parterna intagit under förhandlingarna, ska förbli konfidentiella.

AVDELNING II

TVISTLÖSNING

ARTIKEL 112

Inledande av skiljeförfarandet

1. Om parterna inte har lyckats lösa tvisten genom samråd i enlighet med artikel 110 får den klagande parten lämna underrättelse om inledande av ett förfarande för inrättande av en skiljenämnd, som ska inrättas i enlighet med artikel 113.

2. Underrättelsen om inrättande av en skiljenämnd ska lämnas skriftligen till den svarande parten och till kommittén för högre tjänstemän. Den klagande parten ska i sin underrättelse ange de specifika åtgärder det rör sig om och tydligt förklara hur åtgärderna anses strida mot bestämmelserna i detta avtal.

ARTIKEL 113

Inrättande av skiljenämnden

1. En skiljenämnd ska bestå av tre skiljemän.

2. Parterna ska inom tio (10) dagar efter det att underrättelsen om inrättande av en skiljenämnd har lämnats till kommittén för högre tjänstemän samråda i syfte att enas om nämndens sammansättning.

3. Om parterna inte kan enas om skiljenämndens sammansättning inom den tidsfrist som anges i punkt 2, ska varje part inom fem (5) dagar utse en skiljeman från den förteckning över skiljemän som upprättats enligt artikel 125. Om någon part underlåter att utse sin skiljeman ska den partens skiljeman, på begäran av den andra parten, utses genom lottning av ordföranden för kommittén för högre tjänstemän, eller av ordförandens ställföreträdare, bland personerna på den partens delförteckning som upprättats enligt artikel 125.

4. Såvida inte parterna enas om skiljenämndens ordförande inom den tidsfrist som anges i punkt 2, ska de två skiljemännen i sin tur utse en tredje skiljeman som ordförande i nämnden från den förteckning som upprättats enligt artikel 125 inom fem (5) dagar efter deras utnämning och ska underrätta kommittén för högre tjänstemän om utnämningen. Om en ordförande för skiljenämnden inte utses kan endera parten begära att ordföranden för kommittén för högre tjänstemän eller dennes ställföreträdare inom fem (5) dagar genom lottning utser skiljenämndens ordförande från den delförteckning över ordförande som ingår i den förteckning som upprättats enligt artikel 125.

5. Dagen för inrättande av skiljenämnden ska vara den sista dag då alla tre skiljemän har utsetts och godtagit sin utnämning i enlighet med arbetsordningen.

ARTIKEL 114

Interimsrapport från nämnden

1. Som en allmän regel senast nittio (90) dagar från den dag då skiljenämnden inrättades ska den för parterna lägga fram en interimsrapport som innehåller både en beskrivande del och nämndens undersökningsresultat och slutsatser. Om skiljenämnden anser att denna tidsfrist inte kan hållas, ska nämndens ordförande skriftligen meddela parterna och kommittén för högre tjänstemän detta och ange skälen till förseningen samt det datum då nämnden planerar att lägga fram sin interimsrapport. Under inga omständigheter bör interimsrapporten läggas fram senare än etthundratjugo (120) dagar efter den dag då skiljenämnden inrättades. Varje part får inom femton (15) dagar efter det att interimsrapporten lagts fram skriftligen lämna synpunkter på särskilda aspekter i rapporten.

2. I brådskande fall, däribland fall som gäller lättfördärvliga varor eller säsongsvaror, ska skiljenämnden göra sitt yttersta för att lägga fram sin interimsrapport inom trettio (30) dagar och i varje fall senast fyrtiofem (45) dagar efter den dag då nämnden inrättades. En part får inom sju (7) dagar från det att interimsrapporten lagts fram lämna in en skriftlig begäran till skiljenämnden om att den ska ompröva särskilda aspekter i interimsrapporten.

3. Efter att ha övervägt parternas skriftliga synpunkter på interimsrapporten får skiljenämnden ändra sin rapport och företa ytterligare utredningar som den anser motiverade. Nämndens slutliga avgörande ska innehålla en diskussion om de argument som förts fram under interimsskedet och ska tydligt besvara parternas frågor och anmärkningar.

ARTIKEL 115

Skiljenämndens avgörande

1. Skiljenämnden ska göra följande:

a) Meddela sitt avgörande till parterna och till kommittén för högre tjänstemän inom etthundratjugo (120) dagar från den dag då den inrättades.

b) Utan hinder av led a ska skiljenämndens ordförande, om denna tidsfrist inte kan hållas, skriftligen meddela parterna och kommittén för högre tjänstemän detta och ange skälen till förseningen samt vilket datum skiljenämnden planerar att meddela sitt avgörande. Under inga omständigheter får avgörandet meddelas senare än etthundrafemtio (150) dagar från den dag då nämnden inrättades.

2. I brådskande fall, däribland fall som gäller lättfördärvliga varor och säsongsvaror,

a) ska skiljenämnden meddela sitt avgörande inom sextio (60) dagar från den dag då nämnden inrättades,

b) får skiljenämnden meddela ett preliminärt avgörande, så snart som det är praktiskt möjligt och under alla omständigheter inom sju (7) dagar från den dag då den inrättades, i frågan om huruvida den anser att fallet är brådskande.

3. Skiljenämndens avgörande ska innehålla rekommendationer om hur den svarande parten skulle kunna avhjälpa den bristande efterlevnaden.

4. Utan hinder av bestämmelserna i punkterna 6–10 om en rimlig tidsperiod, ska den svarande parten vidta alla nödvändiga åtgärder för att omedelbart och i god tro följa skiljenämndens avgörande.

5. Om omedelbar efterlevnad inte är möjlig ska parterna sträva efter att komma överens om den tid som krävs för att följa avgörandet. I ett sådant fall ska den svarande parten senast tjugoen (21) dagar från den dag då skiljenämndens avgörande meddelades parterna, till den klagande parten och till kommittén för högre tjänstemän ange hur lång tid den kommer att behöva för att följa avgörandet.

6. Om parterna inte kan enas om en rimlig tidsperiod för att följa skiljenämndens avgörande ska den klagande parten inom fjorton (14) dagar från det meddelande som avses i punkt 1 skriftligen begära att skiljenämnden fastställer den rimliga tidsperiodens längd. En sådan begäran ska anmälas samtidigt till den andra parten och till kommittén för högre tjänstemän. Skiljenämnden ska meddela sitt avgörande till parterna och till kommittén för högre tjänstemän senast tjugoen (21) dagar från den dag då begäran ingavs.

7. Om den ursprungliga skiljenämnden eller några av dess ledamöter inte kan sammankallas på nytt, ska förfarandena i artikel 113 tillämpas. Tidsfristen för att meddela avgörandet ska vara trettiofem (35) dagar från den dag då den begäran som avses i punkt 6 ingavs.

8. Vid fastställandet av en rimlig tidsperiod ska skiljenämnden ta hänsyn till hur lång tid det normalt tar för den svarande parten att anta rättsliga eller administrativa åtgärder som är jämförbara med dem som den parten anser vara nödvändiga för att säkra efterlevnad, och särskilt beakta de svårigheter som EAC-partnerstaten/-erna kan möta på grund av att det saknas erforderlig kapacitet.

9. Den rimliga tidsperioden kan förlängas efter överenskommelse mellan parterna.

ARTIKEL 116

Översyn av åtgärder som har vidtagits för att följa skiljenämndens avgörande

1. Den svarande parten ska före utgången av den rimliga tidsperioden till den klagande parten och kommittén för högre tjänstemän anmäla vilka åtgärder den har vidtagit för att följa skiljenämndens avgörande.

2. Om den svarande parten vid utgången av den rimliga tidsperioden inte har uppfyllt bestämmelserna i punkt 1, får den klagande parten vidta, efter anmälan till den andra parten och till kommittén för högre tjänstemän, lämpliga åtgärder i enlighet med artikel 118.2.

3. Om det råder oenighet mellan parterna om huruvida den svarande parten har sett till att bestämmelserna i detta avtal efterlevs, får endera parten inge en skriftlig begäran om att skiljenämnden ska avgöra frågan. En sådan begäran ska ange vilken specifik åtgärd det rör sig om och tydligt förklara hur denna åtgärd kan anses vara oförenlig eller förenlig med bestämmelserna i detta avtal och med skiljenämndens avgörande.

4. Skiljenämnden ska sträva efter att meddela sitt avgörande inom fyrtiofem (45) dagar från den dag då den begäran som avses i punkt 3 ingavs. I brådskande fall, däribland fall som gäller lättfördärvliga varor och säsongsvaror, ska skiljenämnden meddela sitt avgörande inom trettio (30) dagar från den dag då begäran ingavs.

5. Om den ursprungliga skiljenämnden eller några av dess ledamöter inte kan sammankallas på nytt inom femton (15) dagar, ska förfarandena i artikel 113 tillämpas. I sådana fall ska tidsfristen för meddelande av avgörandet vara åttio (80) dagar från den dag då den begäran som avses i punkt 3 ingavs.

ARTIKEL 117

Tillfälliga korrigerande åtgärder vid bristande efterlevnad

1. Om den svarande parten inte anmäler att några åtgärder vidtagits för att följa skiljenämndens avgörande innan den rimliga tidsperioden löper ut, eller om skiljenämnden avgör att den åtgärd som anmälts enligt artikel 116.1 inte är förenlig med den svarande partens förpliktelser enligt detta avtal, ska den klagande parten ha rätt att vidta lämpliga åtgärder efter en anmälan till den andra parten.

2. Den klagande parten ska då sträva efter att välja åtgärder som i minsta möjliga utsträckning påverkar uppnåendet av målen för detta avtal och ska ta hänsyn till åtgärdernas konsekvenser för den svarande partens ekonomi. Om EU har fått rätt att vidta sådana åtgärder ska den dessutom välja åtgärder som särskilt syftar till att få den bristande efterlevnaden att upphöra i den EAC-partnerstat vars åtgärder konstaterats strida mot bestämmelserna i detta avtal.

3. När som helst efter utgången av den rimliga tidsperioden får den klagande parten begära att den svarande parten erbjuder tillfällig kompensation, och den svarande parten ska då lägga fram ett sådant erbjudande.

4. Kompensation eller motåtgärder ska vara tillfälliga och endast tillämpas till dess att den åtgärd som konstaterats strida mot bestämmelserna i detta avtal har upphört eller ändrats på ett sådant sätt att den blir förenlig med dessa bestämmelser, eller till dess att parterna har enats om en lösning av tvisten.

ARTIKEL 118

Översyn av åtgärder som har vidtagits efter införandet av lämpliga åtgärder

1. Den svarande parten ska till den andra parten och kommittén för högre tjänstemän anmäla alla åtgärder som den har vidtagit för att följa skiljenämndens avgörande och sin begäran om att den klagande partens tillämpning av lämpliga åtgärder ska upphöra.

2. Om parterna inte når en överenskommelse om den anmälda åtgärdens förenlighet med bestämmelserna i detta avtal inom trettio (30) dagar från den dag då anmälan ingavs, ska den klagande parten skriftligen begära att frågan hänskjuts till skiljenämnden för avgörande. En sådan begäran ska anmälas till den andra parten och till kommittén för högre tjänstemän. Skiljenämndens avgörande ska meddelas parterna och kommittén för högre tjänstemän inom fyrtiofem (45) dagar från den dag då begäran ingavs.

3. Om skiljenämnden avgör att en vidtagen åtgärd inte är förenlig med bestämmelserna i detta avtal, ska den fatta ett beslut om huruvida den klagande parten får fortsätta att tillämpa lämpliga åtgärder. Om skiljenämnden avgör att en vidtagen åtgärd är förenlig med bestämmelserna i detta avtal, ska de lämpliga åtgärderna avslutas omedelbart efter dagen för detta avgörande.

4. Om den ursprungliga skiljenämnden eller några av dess ledamöter inte kan sammankallas på nytt, ska förfarandena i artikel 113 tillämpas. Tidsfristen för meddelande av avgörandet ska då vara sextio (60) dagar från den dag då den begäran som avses i punkt 2 i den här artikeln ingavs.

AVDELNING III

GEMENSAMMA BESTÄMMELSER

ARTIKEL 119

Ömsesidigt godtagbar lösning

Parterna får nå en godtagbar lösning av en tvist som omfattas av denna del när som helst och ska anmäla en sådan lösning till kommittén för högre tjänstemän. Om lösningen måste godkännas enligt relevanta inhemska förfaranden i någon av parterna ska detta krav anges i anmälan, och förfarandena tillfälligt avbrytas. Om det inte krävs något sådant godkännande, eller efter anmälan av att de inhemska godkännandeförfarandena har slutförts, ska förfarandet vara avslutat.

ARTIKEL 120

Arbetsordning

Tvistlösningsförfaranden ska regleras av den arbetsordning som ska antas av EPA-rådet inom sex (6) månader efter detta avtals ikraftträdande.

ARTIKEL 121

Upplysningar och råd i sakfrågor

På begäran av en part eller på eget initiativ får skiljenämnden inhämta upplysningar som behövs för förfarandet i skiljenämnden från alla källor som den finner lämpliga, däribland från parterna i tvisten. Nämnden ska också ha rätt att be om expertutlåtanden om den finner det lämpligt. Intresserade fysiska eller juridiska personer från parterna och andra tredje parter har rätt att lämna in amicus curiae-inlagor till nämnden i enlighet med arbetsordningen. Alla upplysningar som inhämtas på detta sätt ska lämnas ut till parterna, som får lämna synpunkter på dem.

ARTIKEL 122

Språkregler för inlagor

1. Parternas skriftliga och muntliga inlagor ska lämnas in på ett av parternas officiella språk.

2. Parterna ska sträva efter att enas om ett gemensamt arbetsspråk för alla särskilda förfaranden som omfattas av denna del. Om parterna inte kan enas om ett gemensamt arbetsspråk ska varje part ordna och bekosta översättning av sina skriftliga inlagor och tolkning vid förhandlingarna till det språk som den svarande parten valt, såvida inte detta språk är ett officiellt språk in den parten[1].

ARTIKEL 123

Tolkningsregler

1. Skiljenämnder ska tolka bestämmelserna i detta avtal i enlighet med sedvanerättsliga regler för tolkning av folkrätten, inklusive de regler som anges i Wienkonventionen om traktaträtten.

2. Skiljenämnders tolkningar och avgöranden får inte utvidga eller begränsa de rättigheter och skyldigheter som följer av bestämmelserna i detta avtal.

[1] Vid tillämpning av denna artikel ska de officiella språken vara de språk som förtecknas i artikel 146.

ARTIKEL 124

Förfarande för skiljenämndens avgöranden

1. Skiljenämnden ska göra sitt yttersta för att fatta beslut enhälligt. Om beslut inte kan fattas med enhällighet ska frågan avgöras genom enkel majoritet.

2. Skiljenämnden ska i sitt avgörande redovisa sakförhållandena, de relevanta avtalsbestämmelsernas tillämplighet och skälen till nämndens undersökningsresultat, rekommendationer eller slutsatser. Kommittén för högre tjänstemän ska offentliggöra skiljenämndens avgöranden.

3. Skiljenämndens avgöranden ska vara slutgiltiga och bindande för parterna.

ARTIKEL 125

Förteckning över skiljemän

1. Kommittén för högre tjänstemän ska senast sex (6) månader efter detta avtals ikraftträdande sammanställa en förteckning över minst femton (15) personer som är villiga och kapabla att åta sig ett uppdrag som skiljeman. Förteckningen ska bestå av tre delförteckningar: en delförteckning för respektive part över personer som kan tjänstgöra som skiljemän och en delförteckning över personer som inte är medborgare i någon av parterna och som kan tjänstgöra som ordförande för en skiljenämnd. Varje delförteckning ska innehålla minst fem (5) personer. Kommittén för högre tjänstemän ska säkerställa att förteckningen alltid är fullständig i enlighet med arbetsordningen.

2. Om någon delförteckning inte har upprättats eller inte innehåller tillräckligt många namn på enskilda personer vid den tidpunkt då en underrättelse lämnas enligt artikel 113.2, ska skiljemännen utses genom lottning bland de personer som formellt har föreslagits för respektive delförteckning av den ena eller båda parterna. Om endast en part har föreslagit namn, ska de tre skiljemännen utses genom lottning bland dessa namn.

3. Om det inte finns någon fastställd förteckning över skiljemän enligt punkt 1 eller några namn på skiljemän som föreslagits enligt punkt 2 ska den part som inleder processen för skiljeförfarande begära att Permanenta skiljedomstolens generalsekreterare fungerar som tillsättningsmyndighet.

4. Skiljemännen ska ha specialkunskaper om och erfarenhet inom juridik och internationell handel. De ska vara oberoende, uppträda i egenskap av enskilda individer och inte ta emot instruktioner från någon organisation eller regering eller ha anknytning till någon av parternas regeringar, samt följa den uppförandekod som bifogas den arbetsordning som ska antas av EPA-rådet inom sex (6) månader efter detta avtals ikraftträdande.

ARTIKEL 126

Förhållande till WTO:s tvistlösningsregler

1. De skiljenämnder som inrättas inom ramen för detta avtal ska inte avgöra tvister som rör endera partens rättigheter eller skyldigheter enligt WTO-avtalen.

2. Tillämpningen av detta avtals bestämmelser om tvistlösning ska inte påverka tillämpningen av eventuella åtgärder inom ramen för WTO, inklusive tvistlösningsåtgärder. Om en part emellertid har inlett ett tvistlösningsförfarande avseende en viss åtgärd, antingen enligt denna avdelning eller enligt WTO-avtalet, ska den inte inleda ett tvistlösningsförfarande avseende samma åtgärd i det andra forumet förrän det första förfarandet har avslutats. En part får inte heller söka upprättelse i båda forumen för överträdelse av en skyldighet som är identisk både enligt detta avtal och enligt WTO-avtalet. När ett tvistlösningsförfarande väl har inletts i ett sådant fall, får parten inte söka upprättelse i det andra forumet för överträdelse av en identisk skyldighet enligt det andra avtalet, såvida inte det valda forumet av skäl som rör förfarandet eller juridisk behörighet inte fastställer undersökningsresultat avseende den upprättelse som begärs enligt den skyldigheten.

3. En part får avseende en viss åtgärd inleda ett tvistlösningsförfarande enligt antingen denna del eller WTO-avtalet, enligt följande:

a) Ett tvistlösningsförfarande enligt denna del ska anses ha inletts genom att en part i enlighet med artikel 112 begär att en skiljenämnd ska inrättas och ska anses ha avslutats när skiljenämnden i enlighet med artikel 115 har meddelat parterna och kommittén för högre tjänstemän sitt avgörande eller när en ömsesidigt godtagbar lösning har nåtts i enlighet med artikel 119.

b) Ett tvistlösningsförfarande enligt WTO-avtalet ska anses ha inletts genom att en part begär att en panel ska upprättas enligt artikel 6 i överenskommelsen om regler och förfaranden för tvistlösning och ska anses ha avslutats när WTO:s tvistlösningsorgan antar panelens rapport eller, i tillämpliga fall, överprövningsorganets rapport enligt artiklarna 16 och 17.14 i den överenskommelsen.

4. Inget i detta avtal ska hindra en part från att genomföra ett sådant upphävande av skyldigheter som godkänts av WTO:s tvistlösningsorgan. WTO-avtalet får inte hindra en part från att upphäva sina skyldigheter enligt detta avtal.

ARTIKEL 127

Tidsfrister

1. Alla tidsfrister som fastställs i denna del, inbegripet skiljenämnders tidsfrister för att meddela sina avgöranden, ska räknas i kalenderdagar från och med dagen efter den dag då den handling eller det faktum de avser inträffade.

2. Alla tidsfrister som avses i denna del får förlängas genom ömsesidig överenskommelse mellan parterna.

DEL VIII

ALLMÄNNA UNDANTAG

ARTIKEL 128

Allmän undantagsklausul

Med förbehåll för kravet att sådana åtgärder inte tillämpas på ett sätt som skulle innebära ett medel för godtycklig eller oberättigad diskriminering mellan parter när likadana förhållanden råder eller en förtäckt restriktion av internationell handel, ska inget i detta avtal tolkas så att det hindrar EU eller EAC-partnerstaten/-erna från att anta eller kontrollera efterlevnaden av åtgärder som

a) är nödvändiga för att skydda den allmänna säkerheten och moralen eller för att upprätthålla allmän ordning,

b) är nödvändiga för att skydda människors, djurs eller växters liv eller hälsa,

c) hänför sig till import eller export av guld eller silver,

d) är nödvändiga för att säkerställa iakttagandet av lagar och andra författningar som inte är oförenliga med bestämmelserna i detta avtal, inbegripet dem som avser kontroll av att tullbestämmelser efterlevs, genomdrivande av monopol som tillämpas enligt artikel II.4 och artikel XVII i Gatt, skydd av patent, varumärken och upphovsrätt, och förebyggande av bedrägliga förfaranden,

e) gäller produkter framställda inom kriminalvården,

f) inrättats för att skydda nationella skatter av konstnärligt, historiskt eller arkeologiskt värde,

g) avser bevarandet av ändliga naturresurser, om sådana åtgärder genomförs i samband med restriktioner för inhemsk produktion eller konsumtion,

h) genomförs i enlighet med skyldigheter enligt ett mellanstatligt råvaruavtal som uppfyller de kriterier som lagts fram för de avtalsslutande parterna i Gatt och vilka dessa parter inte underkänt eller där själva avtalet lagts fram och inte underkänts på det sättet[1],

i) innefattar restriktioner för exporten av inhemska material som krävs för att säkerställa väsentliga mängder av sådana material för en inhemsk bearbetningsindustri under perioder när det inhemska priset på sådana material hålls under världsmarknadspriset som en del av en statlig stabiliseringsplan, varvid dock sådana åtgärder inte får tillämpas för att öka exporten från eller stärka skyddet av sådan inhemsk industri och inte får avvika från bestämmelserna i detta avtal när det gäller icke-diskriminering,

j) har väsentlig betydelse för införskaffande eller distribution av produkter som det generellt eller lokalt råder brist på, förutsatt att alla sådana åtgärder överensstämmer med principen att EU eller EAC-partnerstaten/-erna har rätt till en skälig del av det internationella utbudet av sådana produkter och att sådana åtgärder som är oförenliga med övriga bestämmelser i detta avtal ska avskaffas så snart som villkoren för dem inte längre föreligger.

[1] Det undantag som föreskrivs i detta led omfattar alla råvaruavtal som överensstämmer med de principer som godkändes av Ekonomiska och sociala rådet i dess resolution 30 (IV) av den 28 mars 1947.

ARTIKEL 129

Undantag i säkerhetssyfte

1. Inget i detta avtal ska tolkas så att det

a) ålägger EU eller EAC-partnerstaten/-erna att lämna upplysningar vars utlämnande de anser strida mot sina väsentliga säkerhetsintressen, eller

b) hindrar EU eller EAC-partnerstaten/-erna från att vidta åtgärder som de anser nödvändiga för att skydda sina väsentliga säkerhetsintressen, där sådana åtgärder

   i) avser klyvbart material eller material ur vilket det kan framställas,

   ii) avser handel med vapen, ammunition och krigsmateriel och sådan handel med andra varor och materiel som direkt eller indirekt syftar till att underhålla en militär anläggning,

   iii) avser offentlig upphandling som är absolut nödvändig för nationella säkerhets- eller försvarssyften,

   iv) vidtas i krigstid eller i andra kritiska lägen i de internationella förbindelserna, eller

c) hindrar EU eller EAC-partnerstaten/-erna från att vidta åtgärder i syfte att upprätthålla internationell fred och säkerhet, i överensstämmelse med deras förpliktelser enligt Förenta nationernas stadga.

2. Kommittén för högre tjänstemän ska i största möjliga utsträckning underrättas om åtgärder som vidtas enligt punkt 1 b och c och om deras upphörande.

ARTIKEL 130

Beskattning

1. Inget i detta avtal eller i något arrangemang som antagits inom ramen för detta avtal ska tolkas så att det hindrar en part från att vid tillämpning av relevanta bestämmelser i sin skattelagstiftning skilja mellan skattebetalare med skilda omständigheter, särskilt vad gäller bosättningsort eller den plats där deras kapital är investerat.

2. Inget i detta avtal eller i något arrangemang som antagits inom ramen för detta avtal ska tolkas så att det hindrar antagandet eller efterlevnadskontrollen av åtgärder som syftar till att förhindra skatteflykt eller skatteundandragande i enlighet med skattebestämmelser i dubbelbeskattningsavtal, andra arrangemang på skatteområdet eller i inhemsk skattelagstiftning.

3. Inget i detta avtal ska påverka parternas rättigheter och skyldigheter enligt skatteavtal. Vid bristande överensstämmelse mellan det här avtalet och ett skatteavtal ska skatteavtalet ha företräde beträffande det som den bristande överensstämmelsen gäller.

DEL IX

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER OCH SLUTBESTÄMMELSER

ARTIKEL 131

Betalningsbalansproblem

1. Om en part har allvarliga betalningsbalansproblem eller allvarliga externa finansiella svårigheter, eller om sådana problem eller svårigheter riskerar att uppkomma, får den anta eller bibehålla restriktioner för varuhandeln.

2. Parterna ska sträva efter att undvika tillämpning av sådana restriktioner som avses i punkt 1.

3. De restriktioner som antas eller bibehålls enligt denna artikel ska vara icke-diskriminerande, tidsbegränsade och får inte gå utöver vad som är nödvändigt för att avhjälpa betalningsbalanssituationen eller den externa finansiella situationen. De måste uppfylla villkoren i WTO-avtalen och i tillämpliga fall vara förenliga med Internationella valutafondens stadga.

4. En part som bibehåller eller har antagit restriktioner eller ändringar av restriktioner ska omgående anmäla dem till den andra parten och till EPA-rådet och snarast möjligt lägga fram en tidsplan för deras avskaffande.

5. Samråd ska omgående äga rum inom EPA-rådet och i dessa samråd ska det göras en bedömning av den berörda partens betalningsbalanssituation och de restriktioner som antas eller bibehålls enligt denna artikel, med hänsyn till, bland annat, sådana faktorer som

a) betalningsbalansproblemens eller de externa finansiella svårigheternas art och omfattning,

b) den externa ekonomiska situationen och handelssituationen,

c) alternativa korrigerande åtgärder som kan vara tillgängliga.

6. Vid samrådet ska frågan om huruvida restriktionerna är förenliga med punkterna 3 och 4 tas upp. Alla uppgifter av statistisk natur och andra faktauppgifter från Internationella valutafonden som gäller valutor, valutareserver och betalningsbalans ska godtas, och slutsatserna ska grundas på valutafondens bedömning av betalningsbalanssituationen och den externa finansiella situationen för den berörda part som antar eller bibehåller en åtgärd.

ARTIKEL 132

Definition av parterna och fullgörande av skyldigheter

1. Avtalsslutande parter i detta avtal är Republiken Kenya och alla andra avtalsslutande parter i fördraget om upprättandet av Östafrikanska gemenskapen som ansluter sig till detta avtal i enlighet med artikel 144, nedan kallade *EAC-partnerstaten/-erna*, å ena sidan, och Europeiska unionen, nedan kallad *EU*, å andra sidan.

2. I detta avtal avses med *part* EAC-partnerstaten/-erna eller EU, beroende på vem som berörs. Med *parter* avses EAC-partnerstaterna, när de agerar gemensamt, och EU.

3. EAC-partnerstaten/-erna kan ge en av sina företrädare mandat att agera på dess/deras vägnar i alla frågor som omfattas av detta avtal och där man har enats om att agera gemensamt.

4. Parterna ska anta de allmänna eller särskilda åtgärder som krävs för att de ska kunna fullgöra sina skyldigheter enligt detta avtal samt säkerställa att de är förenliga med de mål som fastställs i avtalet.

ARTIKEL 133

Kontaktpunkter

1. Vid detta avtals ikraftträdande ska parterna utnämna en kontaktpunkt för informationsutbyte för att underlätta kommunikationen i samband med det faktiska genomförandet av avtalet. Utnämningen av en kontaktpunkt för informationsutbyte påverkar inte den särskilda utnämningen av behöriga myndigheter enligt särskilda bestämmelser i detta avtal.

2. Varje part ska på begäran av kontaktpunkterna för informationsutbyte ange vilket organ eller vilken tjänsteman som ansvarar för frågor som gäller genomförandet av detta avtal samt lämna det stöd som behövs för att underlätta kommunikationen med den begärande parten.

3. På begäran av endera parten ska den andra parten, så långt det är rättsligt möjligt, lämna upplysningar till och omgående svara på alla frågor från den andra parten som gäller en befintlig eller föreslagen åtgärd som skulle kunna påverka handeln mellan parterna.

ARTIKEL 134

Transparens och konfidentialitet

1. Varje part ska säkerställa att alla lagar och andra författningar, förfaranden och administrativa avgöranden med allmän giltighet samt alla internationella åtaganden med anknytning till handelsfrågor som omfattas av detta avtal omgående offentliggörs eller görs offentligt tillgängliga och meddelas den andra parten.

2. Utan att det påverkar de särskilda bestämmelserna om transparens i detta avtal ska de uppgifter som avses i denna artikel anses ha tillhandahållits när de gjorts tillgängliga för regeringen/regeringarna för EAC-partnerstaten/-erna och Europeiska kommissionen eller för WTO eller på respektive parts officiella och kostnadsfria allmänt tillgängliga webbplatser.

3. Inget i detta avtal ska innebära en skyldighet för en part att tillhandahålla konfidentiella uppgifter vars utlämnande skulle hindra rättstillämpningen eller på annat sätt strida mot det allmänna intresset eller vara till skada för särskilda offentliga eller privata företags legitima kommersiella intressen, utom i den mån det kan vara nödvändigt att lämna ut dessa uppgifter i samband med ett tvistlösningsförfarande i enlighet med del VII i detta avtal. Om en skiljenämnd som inrättats enligt artikel 113 i del VII anser att det är nödvändigt att lämna ut uppgifter ska nämnden säkerställa att konfidentialiteten skyddas fullt ut.

ARTIKEL 135

Europeiska unionens yttersta randområden

1. Med hänsyn till att EU:s yttersta randområden och EAC-partnerstaten/-erna ligger så nära varandra geografiskt och för att stärka de ekonomiska och sociala förbindelserna mellan dessa områden och EAC-partnerstaten/-erna, ska parterna sträva efter att underlätta samarbetet mellan EU:s yttersta randområden och EAC-partnerstaten/-erna inom alla områden som omfattas av detta avtal.

2. När helst detta är möjligt ska målen enligt punkt 1 i denna artikel också eftersträvas genom att man uppmuntrar EAC-partnerstaten/-erna och EU:s yttersta randområden att gemensamt delta i EU:s ramprogram och särskilda program inom de områden som omfattas av detta avtal.

3. EU ska sträva efter att säkerställa samordning mellan de olika finansieringsinstrumenten inom EU:s sammanhållnings- och utvecklingspolitik för att främja samarbete mellan EAC-partnerstaten/-erna och EU:s yttersta randområden inom de områden som omfattas av detta avtal.

4. Inget i detta avtal ska hindra EU från att tillämpa befintliga åtgärder som syftar till att förbättra den strukturella, sociala och ekonomiska situationen i de yttersta randområdena i enlighet med artikel 349 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

ARTIKEL 136

Förhållande till andra avtal

1. Med undantag av bestämmelserna om utvecklingssamarbete i del 3 avdelning II i Cotonouavtalet eller motsvarande bestämmelser i dess efterföljande avtal, ska bestämmelserna i detta avtal ha företräde i de fall då bestämmelserna i detta avtal och bestämmelserna i del 3 avdelning II i Cotonouavtalet eller motsvarande bestämmelser i dess efterföljande avtal inte överensstämmer med varandra.

2. Vid bristande överensstämmelse mellan bestämmelserna i del V i detta avtal och Cotonouavtalet eller motsvarande bestämmelser i dess efterföljande avtal, ska bestämmelserna i Cotonouavtalet eller motsvarande bestämmelser i dess efterföljande avtal ha företräde.

3. Inget i detta avtal ska tolkas så att det hindrar någon av parterna från att anta lämpliga åtgärder i enlighet med Cotonouavtalet eller motsvarande bestämmelser i dess efterföljande avtal som är förenliga med detta avtal.

ARTIKEL 137

Förhållande till WTO-avtalen

Parterna är överens om att inget i detta avtal kräver att de agerar på ett sätt som är oförenligt med WTO-avtalen.

ARTIKEL 138

Anmälningar

Anmälningar som krävs enligt detta avtal ska göras skriftligen och skickas till regeringen/regeringarna för EAC-partnerstaten/-erna eller Europeiska kommissionen, allt efter omständigheterna.

ARTIKEL 139

Ikraftträdande

1. Detta avtal ska undertecknas och ratificeras eller godkännas i enlighet med de respektive parternas tillämpliga konstitutionella eller interna regler och förfaranden.

2. Detta avtal träder i kraft den första dagen i den andra månad som följer på den månad då parterna har anmält till varandra att de interna rättsliga förfaranden som avses i punkt 1 har slutförts.

3. Anmälningar av ikraftträdandet ska skickas, när det gäller EAC-partnerstaten/-erna, till relevant(a) depositarie(r) för detta avtal i EAC-partnerstaten/-erna och, när det gäller EU, till generalsekreteraren för Europeiska unionens råd, som gemensamt ska vara depositarier för detta avtal. Varje depositarie ska anmäla till den andra depositarien att den mottagit det sista ratifikationsinstrumentet, vilket innebär att de interna rättsliga förfarandena för ikraftträdande har slutförts.

ARTIKEL 140

Uppsägning

1. Varje EAC-partnerstat eller EU får skriftligt meddela den andra parten sin avsikt att säga upp detta avtal.

2. Uppsägningen ska få verkan ett år efter meddelandet till den andra parten.

ARTIKEL 141

Territoriell tillämpning

Detta avtal ska tillämpas dels på de territorier där fördraget om Europeiska unionen och fördraget om Europeiska unionens funktionssätt tillämpas, dels på EAC-partnerstatens/-ernas territorium. Hänvisningar till ”territorium” i detta avtal ska tolkas på detta sätt.

ARTIKEL 142

Översynsklausul

1. Detta avtal ska ses över vart femte (5:e) år från den dag då det träder i kraft.

2. Vad beträffar genomförandet av detta avtal får varje part lägga fram förslag om att anpassa det handelsrelaterade samarbetet, med beaktande av de erfarenheter som vunnits under avtalets genomförande.

3. Utan hinder av bestämmelserna i punkt 1 är parterna överens om att detta avtal kan komma att ses över mot bakgrund av att Cotonouavtalet eller dess efterföljande avtal löper ut.

ARTIKEL 143

Ändringsklausul

1. Parterna får skriftligen komma överens om ändringar av detta avtal. En part får lägga fram förslag om ändringar av detta avtal för behandling av EPA-rådet. Den andra parten får lämna synpunkter på förslagen till ändring inom nittio (90) dagar från dagen för mottagandet av förslaget.

2. Om EPA-rådet antar ändringar av detta avtal ska dessa lämnas till parterna för ratificering, godtagande eller godkännande, i enlighet med deras respektive konstitutionella eller interna rättsliga krav.

3. En ändring träder i kraft efter det att parterna till varandra skriftligen intygat att de har uppfyllt och slutfört alla sina respektive tillämpliga rättsliga krav och förfaranden och på den dag som parterna enas om.

ARTIKEL 144

Anslutning för avtalsslutande parter i fördraget om upprättandet av Östafrikanska gemenskapen

1. Detta avtal ska vara öppet för anslutning av varje stat som är avtalsslutande part i fördraget om upprättandet av Östafrikanska gemenskapen. Ansökan om anslutning ska lämnas till EPA-rådet.

2. Parterna ska undersöka vilka effekter som berättigade staters anslutning får för detta avtal. EPA-rådet får besluta om eventuella övergångsåtgärder eller ändringsåtgärder som kan bli nödvändiga.

ARTIKEL 145

Anslutning av nya medlemsstater till Europeiska unionen

1. EU ska till EAC-partnerstaten/-erna anmäla varje tredjelands ansökan om anslutning till EU.

2. Under förhandlingarna mellan EU och det tredjeland som avses i punkt 1 ska EU sträva efter att

a) på begäran av EAC-partnerstaten/-erna tillhandahålla information i möjligaste mån om alla frågor som täcks av detta avtal, och

b) ta hänsyn till de farhågor som uttrycks av EAC-partnerstaten/-erna.

3. EU ska till EAC-partnerstaten/-erna anmäla ikraftträdandet av varje fördrag om ett tredjelands anslutning till EU.

4. EPA-rådet ska i tillräckligt god tid före dagen för ett tredjelands anslutning till EU undersöka vilka effekter som anslutningen kan få för detta avtal. Parterna får genom ett beslut av EPA-rådet införa alla nödvändiga anpassningar av detta avtal eller övergångsarrangemang.

ARTIKEL 146

Giltiga texter

Detta avtal är upprättat i två exemplar på bulgariska, danska, engelska, estniska, finska, franska, grekiska, iriska, italienska, kroatiska, lettiska, litauiska, maltesiska, nederländska, polska, portugisiska, rumänska, slovakiska, slovenska, spanska, svenska, tjeckiska, tyska, ungerska och kiswahili, vilka alla texter är lika giltiga.

ARTIKEL 147

Bilagor och protokoll

Följande bilagor, protokoll och gemensamma uttalanden till detta avtal ska utgöra en integrerad del av detta avtal:

Bilaga I	Tullar på produkter med ursprung i EAC-partnerstaten/-erna
Bilaga II	Tullar på produkter med ursprung i EU
Bilaga III a	ECA-utvecklingsmatris för det ekonomiska partnerskapsavtalet
Bilaga III b	Riktmärken, mål och indikatorer för utveckling
Bilaga IV	Gemensam förklaring om de länder som har upprättat en tullunion med Europeiska unionen
Bilaga V	Handel och hållbar utveckling
Bilaga VI	Gemensam förklaring av parterna om ekonomiskt samarbete och utvecklingssamarbete inom ramen för detta avtal
Protokoll 1	Om ömsesidigt administrativt bistånd i tullfrågor
Gemensamt uttalande 1	Gemensamt uttalande om ursprungsregler
Gemensamt uttalande 2	Gemensamt uttalande om handel och hållbar utveckling